Nedėlinis Laikrasztis
„LIETUVA“
Iszeina kas Petnyczia Chicago, Ill.

Prenumerata ant metų:
Amerikoje $2.00
I Užmarį $3.00

"Lietuva" spaudina Knigas, Konstitucijas ir kitokius drukus lietuwiszkai, lenkiszkai ir angliszkai.

Užsirasżant "Lietuvą" reikia draugia ir prenumeratą pririusti. Prisiusdami pinigus adresuokite teip:

A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

LIETUVA

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
Published every Friday, at Chicago, Ill.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription $2.00 per year.

All communications must be addressed.

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 5 CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 2 Wasario (February) 1900 m. Metas VIII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

—o—

Amerika.

Amerikoniszki wirszinįkai siunczia žinias nuo Filipinų salų wėl wis wien apie naujus pergalėjimus filipinieczių, kuriuose po kelis szimtus pasikėlėlių užmusza, paszauja arba paima į nelaiswę. Jeigu sudėti į kruwą wisus užmusztus, paszautus ir paimtus į nelaiswę filipinieczius, teip kaip paduoda sawo raportuose amerikoniszki karės wedėjai, tai ant galo pasirodytu skaitlius užmusztų didesnis negu yra isz wiso tagalų, taigi gaiwalo iki sziol besipriesznianczio amerikonams, kurių ant Filipinų salų, drauge su moterims, waikais ir seneliais yra ne daugiaus kaip pusantro milijono. Dabar jenerolas Otis pranesza, buk trys naujos salos likosi atidarytos dėl užrubežinės prekystos. Nežinia wienok, ar ant tų salų pasikėlimas jau su wisu suwaldytas, kadangi kitaip, nežiurint ant atidarymo portų, užrubežinė prekysta czia ne užgims.

Ant reikalawimo prieszų platinimo Amerikos rubežių, pagal užmanymą atsiųstų į Washingtoną filipinieczių delegatų, nors tų delegatų nė prezidentas, nė jo ministeriai ne priėmė, Amerikos randas ketina paskirti kitą filipiniszką komisiją ne isz jenerolų, bet isz ciwiliszkų ypatų, kurią siųs wėl ant Filipinų ant isztyrimo dalykų stowio ir ant apkalbėjimo su įtekmingiausiais filipiniecziais iszlygų užbaigimo kowos ir iszklausymo filipinieczių reikalawimo ir jų užmanymo apie ateinantį randą ant tų salų. Bent toks yra kongreso nusprendimas; prezidentas gi ir jo ministeriai ir draugai kalba, kad pirma turi pasiduoti amerikonams Aguinaldo ir kiti filipinieczių wadowai, o paskui, girdi, prezidentas su ministeriais nuspręs, kokias malones gali suteikti Filipinų gywentojams. Isztikro butų gerai, jeigu Aguinaldo pasiduotu amerikonams, nes tąsyk prezidentas, arba jo laikomas ant Filipinų jenerolas Otis galėtu suteikti filipinieczams tokias malones, kokias tik norėtu. Tuom tarpu Aguinaldo ne nori pasiduoti, ir jis gana iszmintingai sanprotauja, kad per palaikymą pasikėlimo galima priwersti amerikonus suteikti ir tokias malones, kokių jie duoti filipinieczams ne nori, bet kokios saloms yra neatbutinai reikalingos. Swarbiausias gi filipinieczių reikalawimas yra: kad ant tų nelaimingų salų kuo mažiausiai wietų butų prezidento draugams ir jo politikos apginėjams. Jeigu tik tas sykį bus priimta ir prezidento nuomonės greitai turės persikeisti, kadangi ne tekęs wietų, kurioms galėtu užmokėti sawo politikos pritarėjams, nustos tokių pritarėjų; o kad terp Amerikos gywentojų teiposgi ne daugiausiai yra pritarianczių wedimui karės ir wisiszkam pawergimui Filipinų, tai ir randas bus priwerstas taikytiesi prie daugumos gywentojų noro. Pasidawimas ant prezidento malonės mažai filipinieczams naudos atgabentų.

Bandų ganytojai Texase, parubežiuose nuo Mexiko, ant atkerszyjimo meksikonams už suszaudymą kelių piemenų laike muszio su indijonais, kuriems mat piemens bandė pagelbėti, susirinko ant rubežiaus ir rengiasi užimti parubežinę Meksiko prowinciją Sonarą. Jeigu tas atsitiktu, Meksikas turėtu tiesą kaltinti Suwienytas Wieszpatystes ir tąsyk be abėjonės užgimtu karė, kuri butų gal smarkesni negu buwusi ispaniszka.

Pietini Afrika.

Anglijos karalienė ant 30 d. sausio suszaukė parlamento susirinkimą, ant kurio swarbiausias rando reikalawimas bus pripažinimas jam 30 milijonų swarųsterlingų (150 milijonų doliarų) ant tolesnės karės pietinėj Afrikoj. Kadangi su ikiszioliszkais nepasisekimais ant karės lauko Anglijos ministeriai ne galėjo priesz parlamentą pasigirti, tai jie prisakė jenerolui Buller daryti, ką tik gali, kad iki tam laikui ministeriai galėtu parlamente parodyti nors mažą pergalėjimą burų. Buller priwerstas buwo prisakymą iszpildyti. Dalis jo kariaunos (burai sako buk wisa jo armija, 40000 žmonių) persikėlė per upę Tugela ir bandė iszliuosuoti apgultą Ladysmith. Kadangi wienok tas pasirodė ne galimu, tai angliszki jenerolai bandė paimti nors kokią isz swarbesnių burų pozicijų ant kelio terp upės Tugela ir Ladysmith. Už tokią poziciją anglijonai palaikė gerai burų sudrutintą Spions Copje kalwą. Isz syk kalwą tą burai gana smarkiai gynė ir kaip pats anglijonai garsino, ji buwo užimta didelių burų pajiegų. Pereitos sanwaitės seredos naktyj angliszki pėksztinįkai užėjo ant teip pagarsėjusios kalwos ir radę czia labai mažai burų, greitai juos nuwijo ir Spions Copje užėmė. Tuojaus potam iszsiuntė į Londoną telegramus su pasigyrimu. Pasirodė paskui wienok, kad girtiesi wisai ne buwo kuo n, kadangi mat burai tyczia czia užsiwiliojo anglijonus ir paskui nuo užpakalinių augsztesnių kalwų isz apkasų pradėjo baisią ugnį isz karabiuų, masininių mažų ir didelių pranculiszkų kanuolių. Kadangi isz kito szono, nuo kurio anglijonai ant kalwos užlipo, kalwa pasirodė per daug stati, kanuolių ne galima buwo ant jos užwežti, tai muszyje isz jų ne galėjo naudotiesi. Ant galo dar, ant padidinimo nelaimės, pasirodė, kad ant tyczia burų atiduotos kalwos nėra wandens. Jeigu jis czia buwo, tai burai, turbut, szulinius ar teip gerai pakawojo, kad jų anglijonai rasti ne galėjo, ar gal užwertė wisai. Užėmęs garsią kalwą jenerolas Warren, matydamas, kad ne gali užimtos pozicijos palaikyti, iszdawė prisakymą trauktiesi atgal. Apie tą traukimasi ir apie nuotrotas jenerolo Warren angliszkas randas, jeigų gawo kokias žinias, tai jų nepagarsino, wisas nepasisekimas, turbut, buwo didesnis negu randas norėtu parodyti.; ne paduoda ne užmusztų skaitliaus, žinia wien, kad jenerolas Woodgate likosi užmusztas. Priwatiszki telegramai, atėję į Europą per Lorenzo Marques anglijonų nuotrotas muszyje ant Spions Copje kalwų paduoda ant 1500 užmusztų ir paszautų, 150 jų pateko į nelaiswę. Pagal tas priwatiszkas žinias ir 17 angliszkų kanuolių pateko į burų rankas. Burų nuotrotos tame muszyje buwo ne didelės, kadangi jie kowojo isz apkasų, szaudė isz toliaus siekianczių negu angliszki karabinų, turėjo daug kanuolių, ko anglijonams truko. Pagal paskutines angliszko rando pagarsintas žinias, kariauna, kuri buwo persikėlusi per upę Tugela, dabar sugrįžo jau wėl atgal ant kito kraunto. Rods anglijonai giriasi, kad prie persikėlimo ne nužudė nė wieno kareiwio. Tas gal but ir teisybė, kadangi burai, turbut, jų ne wijo per upę; bet kad sugrįžo atgal ir atsitolino nuo Ladysmith, kuriam skubinosi į pagelbą, tai turbut ne isz gero. Rods angliszko rando laikraszcziai twirtina, kad dabar jenerolas Buller bandys prie Ladysmith prisiartinti isz kitos pusės. Ką wienok darys, jeigu ir isz kitos pusės nepasiseks miesto iszliuosuoti? Tuom tarpu susirinkęs parlamentas gali nepripažinti dabartiniems ministeriams reikalingų ant karės wedimo pinigų, o tąsyk Salisbūriui ir pagimdžiusiam wisą karę dėl sawo asabiszkų mierių Chamberlainui reikėtu pasitraukti ir jų wietoj užstotu kita ministerija, kuri gal stengtusi kuo greicziausiai karę užbaigti ant kokių nors iszlygų, kadangi tie wisi iki szioliszki nepasisekimai labiaus Anglijai kenkia, negu isz pradžių Chamberlain galėjo tikėti: dabar wisas swietas pamatė Anglijos silpnumą, pasirodė, kad ji gali kares westi pasekmingai tik su nuožmiais, kuriems truksta geresnių ginklų ir supratimo. Dabar wisur kalba apie įsikiszimą kitų wieszpatysczių į karę Afrikoj.

Ant wakarinio karės lauko nieko swarbesnio neatsitiko. Angliszkos kariaunos wirszinįkai, nors gawo pastiprinimą, bet nedrysta, arba gal ne gali traukti toliaus. Burai wėl smarkiaus pradėjo bombarduoti Kimberley, kur sutraukė daugiaus didelių kanuolių. Londone paleido paskalą, buk miestas Mafeking likosi iszliuosuotas, bet tam jau nė anglinai ne nori tikėti. Tuli angliszki laikraszcziai pradeda garsinti, kad dabar, po antram sumuszimui jenerolo Buller, nėra ne mažiausios wilties iszliuosuoti burų apgultus miestus, nereikia labai nusidžiugti, jeigu ateis žinia, kad lygiai Ladysmith, kaip Kimberley ir Mafeking pateko į burų rankas. Ypacz swarbus yra Ladysmith, kaipo gulintis prieszais swarbiausią perėjimą per Smokų kalnus į Transvaalių. Tame mieste yra didžiausios ginklų krautuwės. Ginklai tie, kelios deszimtys tukstancių karabinų ir kelios deszimtys kanuolių, patekę burams, dar labiaus jų pajiegas sudrutys

Rytini Azija.

Chinuose likosi pagarsinta ciecorienės proklamacija, per kurią buwęs pirma ciecorius galutinai likosi nuo sosto praszalintas, o jo wietoj paskyrė 7 metų waiką. Žinoma, warde ciecoriaus, kol jis nepriaugs pilnų metų, waldys krasztą ciecorienė su pagelba sau prilankių urėdnįkų. Apie rengiamą praszalinimą ciecoriaus ir paskyrimą jo wietoj waiko Chinų randas pirma praneszė maskoliszkam, prancuziszkam, o gal ir wokiszkam pasiuntiniams, o isz gawęs jų pritarimą, iszpildė ciecoriaus motinos priesz jį parengtą sukalbį. Amerikos, Japonijos ir Anglijos pasiuntiniai pirma žinios nė jokios negawo, dažinojo apie tą rewoliuciją ciecoriaus rume tik tąsyk, kada detronizacija buwo jau pagarsinta. Rods isz syk amerikoniszki laikraszcziai garsino, kad tojė waldono permaina labai nepatiko gywentojams ir buk jie pulkais traukia pas Japonijos, Amerikos ir Anglijos ambasadorius ir meldžia jų pagelbos, bet paskui tas pasirodė neteisingu, gywentojai wisai ramiai priėmė žinią apie praszalinimą nuo sosto wieno ciecoriaus ir paskyrimą jo wietoj kito. Wisą tą rewoliuciją laiko už Maskalijos intrigą parengtą specijaliszkai ant iszstumimo Anglijos įtekmės isz Chinų ir ant parodymo jai, kad Maskolija gali Anglijį skaudžiai įkasti lygiai Indijose, kaip ir Chinuose. Dabar wisos didesės Europos wieszpatystės, teiposgi Japonija, ir Amerika siunczia sawo kariszkus laiwus į Chinų pakrantes.

Angliszkose waldybose sziaurinėj saloc Borneo dalyj priesz Anglią buwo pasikėlę cziabuwiai, bet juos greitai suwaldė atsiųsta czia isz Indijų kariauna.

Maskoliszki laikraszcziai nesilauja raszę apie besirengianczius maisztus Indijose priesz Anglijos waldžią. Kadangi Indijose dabar badas, o Anglija nejstengia parupinti walgį milijonams baduolių, o czia maskoliszkų agitatorių ne truksta, tai isztikro galime iszgirsti dar ir apie pasikėlimą Indijų.

Wokietija.

Pasidėkawojant sulaikymui kelių wokiszkų laiwų prie Delagoa užtakos, Wokietijos randas turėjo didelį palengwinimą ant iszmeldimo nuo parlamento reikalingų pinigų ant padauginimo kariszkos laiwynės iki dwigubam laiwų skaitliui. Kreditai ant laiwynės iki 1920m. iszskaityti ant 5 milijardų markių su wirszum. Tąsyk wienok wokiszka laiwynė netoli angliszkos stowėtu, o susidėjus su prancuziszka arba maskoliszka drąsiai galėtu stoti į kową už waldymą ant jurių su Anglija.

Ant specijaliszko pakwietimo atkako į Berlyną ant ciecoriaus gimimo dienos ir Transvaaliaus pasiuntinys Dr. Leyds, kurį czia teip szirdingai priėmė, kaip pirma Paryžiuj. Ant to pasirėmę, laikraszcziai spėja, kad terp Europos kietžemio wieszpatysczių wedasi tarybos kaslink įsikiszimo į karę pietinėj Afrikoj ir sutaikymo kariaujanczių krasztų. Transvaalius reikalauja užtikrinimo, kad Anglija nesikisz daugiaus į jo widurinius reikalus, teiposgi tų krasztų, kuriuos užėmė per karę burų kariauna ir porto ant Indiszko oceano, taigi didelių plotų angliszkų waldybų.

Prancuzija.

Prancuzijos randas, už prigulėjimą prie sukalbio priesz randą, atidawė po sudu asumptionistų zokonįkus; sudas nubaudė uždedamas rods nedideles bausmes, bet randas panaikino wisą zokoną. Paryžiaus achiwyskupas atsilankė paskui kliosztoriuje ir iszreiszkė sawo pritarimą zokonįkams. Randas pareikalawo iszsiteisinimo, bet kad archiwyskupas to ne padarė, tai randas atėmė jam už 3 mėnesius alga. Popiežius, dažinojęs apie tuos atsitikimus, nenorėdamas erzintiesi su Prancuzija, iszdawė prisakymą wyskupams nesikiszti į politiszkus reikalus, bet daboti wien tikėjimo ir bažnyczių. Laikraszcziai wienok paduoda, kad dabartinė ministerija pasirengusi griebtiesi panciojimo dwasiszkijos, kad panaikinimas asumptionistų zokono buwo tik pradžia.

Isz Lietuwos.

—o—

Isz Peterburgo.

13 d. lapkriczio buwo įsteigtas koncertas ant naudos studentų lietuwių. Koncertas pritraukė daug žmonių, kaip musiszkių, teip ir swetimszalių, nės wakaro programas buwo ywairus ir interesingas. Koncertas tapo pradėtas kuopos dainininkų, surinktos p. Sosnowskio. Aiszkus ir suprantamas buwo nudžiugimas susirinkusiųjų, kada tie iszwydo ant estrados burį mergaiczių, studentų ir jaunuomenės, kurie meiliai ir jausmingai padainawo: "Lietuwa tėwyne musų..." Kudirkos, "Kur bėga Szeszupė, kur Nemunas teka", "Už jurių už marių" ir kitas.

Isz swetimų artistų pasisekimą turėjo smuikininkas Wolf Izrael ir artistė Przebileckiutė. Pirmutiniam už dalywawimą reikėjo užmokėti 25 rubl.

Isz ekonomiszkos pusės koncertas pasisekė teip-gi puikiai: bilietų iszparduota buwo ir pasukauta 1000 rubl. su kaupu; nors iszdawimų buwo teip-gi daug, bet isz liekanų ne wienam studentui pakaks ne tik ant užmokėjimo už klausymą lekcijų, bet ir ant kitų reikalų.

Prasiplatinus žiniai apie praszalinimą ministerio Goremikin'o, lietuwiai petrapilieczai subruzdo ir laukia, ar nejwyks kokia nors atmaina ant gero. Neseniai tapo paduota keletas praszymų reikaluose daleidimo lietuwiszkos spaudos ir keletas lietuwiszkų broszirų. Girdėt, juog dabartinis ministeris widaus dalykų Sipiagin, kuris kitąsyk iszsitaręs apie lietuwiszką judėjimą, buk tai ėsą darbas keleto agitatorių, dabar atsileidęs ir ėsąs lietuwiams prilankesnis. Wirszinįkas spaudos dalykų Solowjow ant galo pagalios persitikrino, juog reikia lietuwiams spaudą sugrąžinti. Dabar klausymas apie lietuwiszką spaudą sucentralizuotas komitete ministerių ir tas klausymas, ar sziaip, ar teip turi but iszrisztas szią žiemą.

O jeigu, belaukiant iszriszimo lietuwiszko klausymo, praeis keli mėnesiai, tai, kaip man žinoma, tuli rusiszki laikraszcziai žada wėl atsiliepti wieszai apie lietuwiszką spaudą.

(Isz Varpo).

Degtinė Suwalkų gub.

Maskoliszka akcyžios užweizda pagarsino dabar žinias apie daugumą iszgertos pereitą metą degtinės wisoj Lenkijoj, o tame ir Suwalkų gubernijoj. Nuo įwedimo monopoliaus daugumas iszgertos degtinės Lenkijoj pasididino ant 287087 wiedrų; taigi monopolius, uždarymas žydiszkų karczemų ne tik ne sumažino girtuoklystų, bet jas padidino. Dėl rando pardawinyczių Warszawos ir Sedlecų gubernijose pereituose metuose randas nupirko 1528540 wiedrų degtinės, arba ant 259940 wiedrų daugiaus negu 1898 m.; dėl Lublino, Radomiaus ir Kelczių gubernijos pardawinyczių paskyrė 730200 wiedrų, bet žmonės iszgėrė ant 61722 wiedrų daugiaus. Kaliszo ir Petrokowo gub. pardawinyczioms buwo paskirta 1034200 wiedrų, bet žmonelės iszgėrė ant 68459 wiedrų daugiaus. Wien Plocko, Lomžos ir Suwalkų gubernijose žmonės iszgėrė mažiaus negu jiems randas paskyrė: tų gubernijų pardawinczioms paskyrė 478100 wiedrų, iszgėrė gi tik 475056 arba 3044 wiedrų mažiaus negu rando buwo paskirta. Gerai jau ir tas, kad Suwalkų gub. lietuwiai geria mažiaus uegu randas jiems parupina degtinės. Isz tos akcyzios užweizdos atskaitos matyt, kad degtinės lenkai iszgeria daugiaus negu lietuwiai ir tas yra ne tik Suwalkų gubernijoj, bet ir kitose Lietuwos gubernijose; apskritai imant, ant wieno lietuwio iszpuola mažiaus iszgertos degtinės negu ant lenko, daugiausiai jos iszgeria mažrusiai.

Naujas laikrasztis Saulėtekis.

Kaip paduoda "Vienybė", Prusų Lietuwoj, užmigus "Auszrai", nuo szių metų pradėjo iszeidinėti naujas laikrasztis knįgutės pawidale p. a. "Saulėtekis." Iszeina jis Bitenuose, pas p. Martiną Jankų. Laikrasztis tas buses organų Blaiwystės draugystės. Kaip iki sziol matėme, nė wienas iszlietuwiszkų iszleistojų ne bandė iszleidinėti tiek laikraszczių, kiek jų bandė paleisti p. Jankus, tik iki sziol tie laikraszcziai ne ilgai gywawo. "Saulėtekiui" welyjame mes ilgesnio gywenimo. Isztikro sunku suprasti, kodėl Prusų Lietuwoj wokieczių iszleidžiami laikraszcziai stowi gana gerai, o lietuwiszkiems iszleistojams nesiseka: jie pawaro sawo uždėtą laikrasztį metus, arba daugiaus ir nustoja iszleidinėję. Kokia tokio apsireiszkimo priežastis? ar lietuwiai wokiecziams geriaus tiki, ar wokiszki iszleistojai moka su žmonėms geriaus apsieiti? Ir pusiau suwokietėjusiems lietuwiams iszleistojams geriaus su laikraszciais sekasi negu tikriems lietuwiams! Rodosi, priderėtu Prusų lietuwiams sykį susiprasti ir uždėti gerą lietuwiszką laikrasztį dėl Prusų lietuwių, nesiduoti jau sawę wokiecziams wedžioti, kuriems, žinoma, nerupi sudrutinimas lietuwystės.

Pabrango kerosinas.

Nežiurint ant rengiamų ant Kaukazo wis naujų kerosino szulinių, prekės jo teip pasikėlė, kaip pirmiaus, kada ant amerikoniszko kerosino buwo mažesni muitai, niekada ne buwo. Dabar antai Wilniuje swaras kerosino kasztuoja 10 kap., o kituose Lietuwos miestuose toliaus nuo geležinkelių ir didesnių upių net 12 kap. Toki mat waisiai didelių muitų uždėtų ant swetimų taworų: po uždanga didelių muitų wien kapitalistai, kasztais kraszto gywentojų, didelius turtus sau krauna. Amerikoj, dėl didelių muitų tuli amerikoniszki iszdirbimai ir produktai namieje kasztuoja daugias negu iszgabenti į užmares.

Plėszikas žmogžudys.

Lietuwiszkame Braste, Gartemo gub., likosi papildyta žmogžudystė. Ant rinkos yra czia arbatnyczia, kurią laiko maskolius Jowko isz wien su naszle Itkina. 1 d. sausio wakare atėjo į arbatnyczią pažįstamas jos sawinįkų Spietnikow ir pasakęs, kad radęs namieje užrakytas duris, negali į sawo gywenimą prisigriebti, todėl papraszė, kad jam daleistų pernakwoti arbatnyczioj. Jowko praszymą iszpildė. Naktyj, kada wisi namiszkiai sumigo, sweczias uždegė žiburį ir įėjęs į Jowkos kambarį, su kirwiu kelis kartus miegancziam sudawė į galwą. Tas wienok spėjo surikti teip, kad prikėlė kompanijonę. Tojė atbėgo į Jowkos kambarį, bet žmogžudys czia ją patiko ir kelis kartus su pagaliu sudawė į galwą teip, kad tojė puolė ant grindų. Žmogžudys po tam nutraukė į tarnų kambarį ir butų gal wisus iszskerdęs, bet tuom tarpu primuszta moteriszkė atsigawo ir rėkdama, iszbėgo ant rinkos ir pradėjo szaukti policiją. Paskui ją iszbėgo ir žmogžudys, bet kad jis ne spėjo apsirėdyti, iszbėgo basas, tik wienuose marszkiniuose, tai ne galėjo pasislėpti, likosi jis greitai užtėmytas ir suaresztuotas. Jowkas kompanijonė lowoj po galwų turėjo pinigų 345 rubl., apie ką žmogžudys mat žinojo ir užsimanė tuos pinigus iszgauti ir dumti su jais kur į Maskolijos gilumą, bet kad kitaip iszgriebti negalėjo, tai užsimanė mat pirma jų sargus iszskersti. Paszauktas daktars rods ir Jowką atgaiwino, bet jis turėjo suskaldyta galwą; nugabentas į ligonbutį į porą walandų ten pasimirė.

Isz Londono.

Parapijiniai nesutikimai Londono, kuriems dawė pradžią kunigas Lechertas, ne tik ne pasibaigė, bet nužengė dar toliaus, dabar daėjo iki tam, kad lietuwiai parapijonai, ant mitingo atsibuwusio 10 d. gruodžio, nutarė apskųsti wyskupą į sudą už suwadžiojimą parapijonų ir už padarymą parapijai be jokio reikalo didelių kasztų per nepriėmimą lietuwiszko kunigo, kurį ant wyskupo daleidimo lietuwiai buwo parsikwietę. Kada apie tą nusprendimą dagirdo lenkiszkos bažnyczios prabaszczius kun. Lechetas, tai 31 d. gruodžio po pamokslui uždawė net poterius, kad Diewas suteiktu lietuwiams Dwasią Szwentą ir atitolytu nuo jų szėtoną, kurio ėsą apsėsti, kadangi jie nori wyskupą į swietiszką sudą apskųsti. Pats kun. Lecherta, kuris, turbut, ir prikalbėjo wyskupą nepriimti lietuwių pakwiesto kunigo, kadangi toksai daug pelno atimtu, atsiklaupęs ant sakinyczios poteriawo ant iszmeldimo lietuwiams Dwasios Szwentos (priderėjo jos sau pacziam praszyti, kadangi, kaip isz darbų matyt, lenkiszką kunigėlį Szwenta Dwasia seniai jau apleido). Kas isz lietuwių tą kunigo komedįją suprato, tie szypsojosi, katrie nesuprato, meldėsi drauge su lenkais.

Pabaigoj pereitų metų atkeliawęs pas mus isz Lietuwos wienas tautietis terp Londono lietuwių gana triukszmo padarė: jis pradėjo wisiems pasakoti, kad lapkriczio mėnesyj puls žwaigždės ant 7 gubernijų, o tame ir ant Lietuwos ir iszdegįs wiską. Tuli Londono tamsunai, iszgirdę tokį pasakojimą, pradėjo labai gailauti Lietuwoj pasilikusių tėwų, brolių, giminių ir draugų; labiausiai moterėlės, turinczios mat jauslesnę szirdį, įpoulė į nerymastį. Wienoje grinczioje susirinko pulkas moterų ir pradėjo raudoti nelaimingos Lietuwos, kurią tokią nelaimė pabaigoj 19 szimtmeczio turi pasiekti! Wyriszkiai wienok ne labai norėjo tikėti moterų pasakojimui; wienas net iszdryso užklausti, kas platina tokias neiszmintingas pasakas? Ant to klausymo paszoko wiena moteriszkė ir pasakė, kad Lietuwoj kunigai tą skelbia isz sakyklų, o kunigai, girdi, žino wiską, net apie tą, ko nėra nė jokiame raszte pasakyta, kadangi jiems apie wisokias Diewo paslaptis pranesza szwentas tėwas, o jis susiraszo mat tiesiog su Ponu Diewu danguje. Jeigu, girdi, szwentas tėwas gawo gromatą nuo Pono Diewo, kad Lietuwoj bus swieto pabaiga, tai jau, turbut, tesybė; kas tam ne tiki, tas yra prakeiktas. Tokių kytragalwių pas mus ne truksta.

Baronaitis.

Wabalai grybų auginto-jai.

Žmonės giriasi, kad tik jie, stowėdami ant augszcziausio terp gywų sutwėrimų laipsnio, turi suorganizuotas wieszpatystes, kad tik terp žmonių yra žemdarbiai, twarkos dabotojai, kareiwiai ir kitokios luomos. Tuom tarpu mokslinczіai, tirinėdami gywenimą žemesnių laipsnių sutwėrimų ir terp tų užtėmyja ne tik suorganizuotas wieszpatystes, luomas, bet teiposgi užsiimanczius žemdarbyste sutwėrimus. Porą metų atgal, iszkeliawęs ant tirinejimų ant salų Naujos Gwinėjos, Australijoj, D-ras Finsch ten užtėmyjo wieną rojaus paukszczių atmainą, kurios patinas, pataitei perint kiauszinius, kad jai ne butų per daug nuobodu, priesz lizdą ant žemės parengia kwietkų darželį ir daboja, kad kwietkų neužstelbtų kitos žolės, rawi parengtą darželį.

Dabar wėl kitas mokslinczius, Moeller, Brazilijoj rado skruzdėlių atmainą, kuri sau ant maisto augina grybus ir prie to teip iszmintingai pasielgia, kad geriaus ne galėtu padaryti nė labiausiai iszlawintas specijalistas sodaunjkas. Skruzdelės tos, widuryje kiekwieno skruzdėlyno isz sukapotų medžių lapų parengia atsakanczią dirwą ir ant jos augina grybus, dailiai iszrawi dirwą, kad ant jos ne galėtu prisiweisti kitoki augmenys. Patiems grybams ne duoda per daug iszaugti, bet augina tik tol, kol ant grybinių siulų darosi bumburai; kaip tik grybas iszlenda isz žemės, tuojaus nukanda, taigi ne duoda pasesti. Kad szita skruzdėlių weislė minta wien sawo auginamais grybais, apie tai persitikrino, paėmę skruzdėles ir laikydami kambaryj uždarytame ruime, kurios į sanwaitę laiko pastipo isz bado, nors lapų joms nesigailėjo; tuom tarpu, jeigu duoti drauge ir szmotą grybais užweistos dirwos, iszbuwa gana ilgai. Grybai, kuriuos augina szitos skruzdėlės, priguli prie augancziu ir Lietuwoj umėdžių. Terp skruzdėlių užtėmyjo ir daugiaus atmainų auginanczių grybus; tokių atmainų yra ne tik Brazilijoj, bet teiposgi ant salos Jawos, ant Naujos Gwinejos ir kituose krasztuose; grybus augina ir gywenanti szilluose krasztuose termitai. Nors termitų lizdai tankiai yra arti wiens kito, bet paprastai kiekwienas lizdas turi sawo paskirtą teritoriją ir jeigu tik tą teritoriją peržengė katra pusė, tuojaus sargai kito lizdo, dabojanti sawo teritoriją, užpuola ant įsiweržusių; jeigu jų pajiegos per menkos ant pergalėjimo prieszų, pasikwieczia kad ir wisą lizdą. Terp termitų tankiai buwa tokios jau kruwinos karės kaip ir terp žmonių, tik terp jų ne pasitaiko karių terp tų paczių atmainų: nors lizdai butų toli wiens nuo kito, termitai tos paczios atmainos wisada susitinka draugiszkai, karėse gi su kitomis atmainoms tankiai susijungia keli wienų atmainų lizdai ant pergalėjimo prieszų.

Jeigu įeitume į skruzdėlyną, į termitų lizdus, tegul ir į biczių awilius, tai rasime juose twirtą, jeigu ne twirtesnę organizaciją negu žmonių wieszpatystėse, rasime tokias jau luomas kaip ir terp žmonių. Darbo organizacija pas tuos mažus sutwėrimėlius stowi ant tokio pamoto, ant kokio žmonės dar gal ne greitai pastatys darbą. Skruzdėlynuose yra keliai ir gatwės kaip ir geriausiai suorganizuotoj wieszpatystėj, yra ir inžinieriai, kurie tokius darbus weda.

Isz Amerikos.

Nesutikimai terp negru ir baltweidžiu.

BIRMINGHAM, ALA. Coalburge, netoli Birmingham, wienoje kastynių oloje rado kuną ne gywo negro darbinjko. Negrai twirtina, kad jį užmuszė isz ne apykantos baltweidžiai darbinjkai ir užtai rengiasi atkerszyti. Negrai ginkluojasi, griebia peilius, rewolwerius ir kitokius ginklus. Žinoma, baltweidžiai priwersti daryti tą patį, kad ant nepasirengusių neužpultų. Wisi su baime laukia kraujo praliejimų. Czianyksztis telegrafistas pabėgo isz baimės, kad jo negrai neužmusztų.

Dinamito karžygiai.

Nežinomi piktadariai mieste Leadville, Col. pradėjo mėtyti dinamito patronus ir su pagelba jų iszgriowė namus milijonieriaus Huntero ir Ritchey. Pamestos bombos expliodawo Operoj ir Carbonade teatre. Iki sziol expliozijos žmonių neužgawo, bet gywentojus apemė baimė, kadangi nežinia, kas tas bombas mėto.

Daktaru dirbtuwes.

Kaimyniszkų sztetų sweikatos užweizdos skundžiasi ant tulų Chicagos daktarystos mokyklų, kurios tyczia weisia daktarus, iszdawinėja diplomus tokiems, kurie mažiausio neturi supratimo apie gydymą žmonių. Toki ne tikę daktarai keliauja paskui į kitus sztetus ir apsisėdę kur, gydydami be supratimo žmonis, neiszpasakytai daug pikto padaro. Wiename tik St. Joseph, Mich. pawietyj yra tokių neiszmananczių apie gydymą Chicagoj padirbtų daktarų 52. Michigano sweikatos užweizda jieszko dabar geresnio kelio ant apsisaugojimo nuo tų chicaginių daktarų epidemijos.

Gywentoju skaitlius ant Portoriko.

Ką tik pasibaigė suskaitymas gywentojų ant Amerikos po pas kutinei karei pawerztos nuo Iszpanijos salos Portoriko. Gywentojų ant tos salos dabar pasirodė isz wiso 957000.

Nelaime kastynese.

BARCLAY, Ill. 22 d. sausio czianykszcziose kastynėse atsitiko nelaimė. Pabaigus darbą, kada jau keli darbinjkai likosi isztraukti isz kastynių, į elewatorių sulipo 6 paskutiniai. Kada jau prietaisa buwo arti iszėjimo, truko wirwė ir elewatorius su darbinjkais nuo baisaus augszczio nupuolė atgal į olą. Wisi darbinjkai sunkiai apsikulė; nugabeno juos į ligonbutį, bet daktarai ne turi wilties nors wieną isz jų iszgydyti.

Erengis.

Užsimusze kuningas.

SPRINGFIELD, ILL. Rado czia ant klebonijos trepų negywą katalikiszką kunigą Sullivaną. Galwoje buwo trikampi žaizda. Kaip mena, kunigas turėjo ant trepų parslysti ir puldamas žemyn, užsimuszė. Kiszeniuose jo buwo $50 ir auksinis laikrodėlis. Užmuszystos czia nieks ne nužiuri.

Gera Kaledu dowana.

Bankierius Maffat isz Denver, Col. laike szių Kalėdų isztikro su sawo dowanoms pradžiugino banko kasierių ir jo pagelbinjką. Kasieriui Maffat paskyrė dowaną pinigais $100000. o jo pagelbinį kui $75000. Dabar bankierius gali ramiai miegoti, gerai žinodamas, kad teip gausiai apdowanoti kasieriai banko pinigų ne wogs.

Susimusze du garlaiwiai.

VINEYARD HAVEN, MAS. Prieszais Robinson Hole susimuszė du garlaiwiai: Ardandhu ir Herman-Winter. Pirmutinis laiwas suskilo ir paskendo. Isz 31 jurinjko, koki buwo ant minėto laiwo, 2 prigėrė, kitus gi paėmė Herman Winter.

Baisi patszdydyste.

MINNEAPOLIS, MIN. Į miestą St. Cloud, Min. atkako stebuklingas gydytojas Lemke, kurisai gydė ligonius ne su pagelba kokių nors waistų arba operacijų, bet wien maldomis. Ar maldos isztikro gydė ligonius, nežinia, bet joms matomai per daug įtikėjęs gydytojas, užsimanė pats jų pajiegą iszbandyti. Apsistojęs Ortono namuose, kada wisi sumigo, o jo kambaryj kurinosi peczius, gydytojas įkiszo sawo galwą į ugnį. Ant rytojaus, atėjęs Ortonas į kambarį, rado stebuklingą daktarą negywą; galwa, rankos ir peczіai buwo su wisu sudegę.

Kubos naikintojai.

Godus ant sziądieninio uždarbio amerikoniszki spekulantai ne mažai blėdies padirbo paczioj Amerikoj, jie isznaikino czia didelius girių plotus, iszkirtę medžius, kaip kur didelius plotus pawertė į tirus. Tą pati daro jie ir kituose krasztuose, kur tik dasigauna. Sztai dabar žemdarbystės sekretorius Riviera ant Kubos atsiszaukė į amerikoniszką jenerał gubernatorių Woodą su pasiskundimu ant amerikoniszkų spekuliantų, pradėjusių sawiszkai gaspadorauti Kubos giriose. Nežingeidu, jeigu wisur žmonės bando gintiesi nuo naikinanczio wietinius turtus amerikonų platinimo ciwilizacijos budo.

Ką tas reiszkia.

Sztete Kentucky dar nepasibaigė tasynės terp politiszkų partijų demokratų ir republikonų už paskutinius rinkimus. Republikoniszki wirszinjkai ne nori pasitraukti nuo wietų ir atiduoti jas per sziuos rinkimus iszrinktiems demokratams. Ant nugazdinimo demokratų, republikonai, su gubernatoriaus žinia, parsikwietė į miestą 1000 ginkluotų kalnų gywentojų. Mat tuom rodo demokratams, kad jie, turėdami ginkluotą pajiegą, nereikalauja nusilenkti ir trauktiesi nuo wietų. Pereito utarnjko dieną demokratiszkas gubernatorius Goebel likosi perszautas. Mat sztetas Kentucky pradeda jau sekti pėdoms iszpaniszkų widurinės ir pietinės Amerikos republikų, kur rewoliucijos ir partiszki kraujo praliejimai niekada nesiliauja.

Iszmete isz kongreso mormoną.

Kongresmanas Roberts isz Utahos likosi galutinai isz kongreso iszmestas už tai, kad kaipo mormonas, turi tris paczias. Isz kongreso sanarių 268 balsawo priesz Robertsą, o tik 50 už jį. Kažin ar terp balsawusių prieszais Robertsą nesirastų nė wieno, kuris sawo szirdį atidawęs, apart tikros paczios, dar kelioms numylėtinėms? Lengwiaus kitus bausti negu sawę.

Pabegę žmogžudžiai.

WANPON, WIS. Isz czianykszczio kalinio pabėgo trys czia sėdinti žmogžudžiai. Pabėgėliai mat buwo susitarę su kitais kaliniais, kurie apsiėmė palengwinti aniems pabėgimą. Nenorinti bėgti pakėlė riksmą, pradėjo net musztynes; ant jų stabdymo subėgo wisi kalinio sargai, isz ko pasinaudojo anie žmogžudžiai: sargų ne užtėmyti apleido kalinį ir pasislėpė aplinkinėse giriose. Pabėgėlių iki sziol nesurado.

Nelaimes ant geležinkeliu.

THOMASVILLE, GA. Specijaliszkas trukis, kuriuom keliawo medžių prekėjai isz Indijanos, prieszais Way Cross staciją susimuszė su taworiniu trukiu. Prie to daug žmonių likosi apkultų, o terp tų trys moterys. Sužeistus reikėjo gabenti į ligonbutį. Terp jų yra ir mirtinai apkulti.

EDWARDSBURG, MICH. Dwi mylі nuo czia, ant Grand Trunk geležinkelio, ant bėganczio taworinio trukio expliodawo lokomotywos katilas. Prie to trukio wedėjas ir jo pagelbinjkas likosi mirtinai sužeisti; peczkurys gi ir wagonų stabdėjas apkulti sunkiai, bet ne mirtinai.

WILLKESBARRE, PA. Taworinis trukis Central geležinkelio, užbėgus ant Wilkesbarre kalno, pagedo ir maszinista nejstengė pawaryti pryszakin; besirisdami nuo kalno žemyn wagonai iszszoko isz rėlių ir susidaužė. Wiename wagone buwo dinamitas, kurisai expliodawo. Expliozija buwo teip smarki, kad ją jautė 20 mylių aplinkui. Po susidaužusių wagonų griuwėsiais yra penki trukio tarnai, kurie, jeigu prie susidaužymo trukio ir ne tapo užmuszti, tai be abejonės užmuszė juos atsitikusi paskui dinamito expliozija.

Gaisrai.

Iszdegė didesnė dalis miestelio Word, sztate Colorado. Blėdį ugnies padarytą skaito ant kelių szimtų tukstanczių doliarų.

Iszdegė jau treczią kartą wiena dalis miesto Dowson City, Alaskoj. Blėdį ugnies padarytą skaito ant puses milijono doliarų.

DUNKIRK, N. Y. Iszdegė netoli nuo czia kaimas Fredonia, kuriame buwo parengta pajiegos stacija czianykszczių sztritkarių. Ugnis isznaikino ir stacijos įtaisas. Blėdį padarytą skaito ant $250000. Hotelyj Pan American, kurisai teiposgi likosi ugnies isz naikytas, sudegė 2 isz jame apsistojusių sweczių.

SPRINGFIELD, ILL. Sudegė czia wagonų taisymo warstotai Baltimore & Ohio geležinkelio.

Isz darbo lauko.

¶ NEW KENSINGTON, PA. Dirbtuwėse American Tin Plate Co. pradėjo dirbti.

¶ ELWOOD CITY, PA. naujai czia pastatytos dudų dirbtuwės pradėjo jau dirbti.

¶ BRADDOCK, PA. Abiejose American Steel & Wire Co. dirbtuwėse pradėjo dirbti.

¶ SALEN, N. C. Rengia czia naują geležies dirbtuwę, kuri dar szį metą pradės dirbti.

¶ RANKIN, PA. Stato czia naujas liejinyczias, kurios iki kowo mėnesiui bus parengtos ir paskui tuojaus jose prasidės darbai.

¶ MEDVILLE, PA. Czianykszcziai kapitalistai rengia czia naują geležies dirbtuwę.

¶ HARTSHORNE, IND. TER. Sztraikai czianykszczių kalnakasių dar nepasibaigė.

¶ DOYLESTOWN, OH. Rado czia naujus anglių plotus, ant kurių neužilgio parengs kastynes.

¶ PUNXUTAWNEY, PA. R. & P. Coal Co. susitaikė su darbinjkais, kurie sugrįžo prie darbo.

¶ LISBON, OH. Pastatys czia dirbtuwę dirbimui molinių dudų, kuriose apie 100 darbinjkų ras darbą.

¶ WITMER STA, PA. Rengia czia naują stiklo dirbtuwę, kurioje balandžio mėnesyj ketina pradėti dirbti.

¶ POTSVILLE, PA. Silverton kastynės, kuriose dirbo 9 metus, likosi uždarytos ir per tai 150 darbinjkų ne teko darbo.

¶ COSHSOTON, OH. Czianykszczias plieno dirbtuwes dabar didina; paskui priims prie darbo dangiaus darbinjkų.

¶ KENSINGTON, PA. Baigia rengti czia naują plieno liejinyczių, kurioje ateinanczią sanwaitę žada pradėti dirbti.

¶ TONAWANDA, N. Y. Inland Steel Co. dar szį metą parengs czia naują geležies dirbtuwę, kurioje gaus darbą 150 darbinjkų.

¶ LITTLE FALLS, N. Y. Czianykszczias medwilnės dirbtuwes ketina perkelti į Griffin, Ga. Pertai 200 wietinių darbinjkų ne teks daruo.

¶ WEST DULUTH, MICH. Czianykszczios geležies dirbtuwės dirba gerai ir jeigu teip eis ir toliaus, tai priims prie darbo daugiaus darbinjkų.

¶ ELWOOD CITY, PA. Naujose Standard Seamle Tube Co. dirbtuwėse jau pradėjo dirbti; neužilgio pradės dirbti wisose tų dirbtuwių dalyse.

¶ CAMBRIDGE, OH. Czianykszczios geležies dirbtuwės dar wis stowi. Dirbtuwes Dresden dabar pertaisinėja ir jos teiposgi ne dirba.

¶ SAGINAW, MICH. Wisos aplinkinės kastynės dirba gerai, tik wien skundžiasi ant nedatekliaus karų ant iszwežimo kastynių produkcijos.

¶ BIRMINGHAM, ALA. Nesutikimai kalnakasių su kastynių sawinjkais Walker apskrityj pasibaigė ir darbinjkai sugrįžo prie darbo.

¶ CONNELSVILLE, PA. Darbai prie kokso peczių szitame apskrityj eina labai gerai. Pereitą sanwaitę degė wisi 19196 peczіai, nė wienas ne stowėjo.

¶ HITEMAN, IA. Darbai czianykszcziose kastynėse eina gerai, bet ir darbinjkų ant wietos yra daugiaus negu reikia, todėl yra czia ir ne turinti darbo.

¶ RANKIN, PA. Didina czianykszczias Carnegie Co. dirbtuwes, stato dabar du nauju tarpinimo peczіu: paskui priims prie darbo daugiaus darbinjkų.

¶ NEW KENSINGTON, PA. Czianykszcziose Bruxall & Co. dirbtuwėse darbai prasidės neužilgio. Isz syk priims prie darbo 100 darbinjkų.

¶ JANESVILLE, WIS. Merginos dirbanczios czianykszcziose Cotton Mills werpinyczіose pakėlė sztraiką ant iszkariawimo geresnio už darbą užmokesnio.

¶ TROY, N. Y. Darbinjkai czianykszczios stritkarių kompanijos pakėlė sztraiką. Darbinjkai reikalauja po 20c. už darbo walandą, ant ko kompanija ne sutinka.

¶ LOWELL, MAS. 600 darbinjkų dirbanczių czianykszcziose skurų iszdirbinyczіose Hide & Leather kompanijos pakelė sztraiką, o per tai dirbtuwes atsėjo suwisu uždaryti.

¶ DUNKIRK, N. Y. Pakėlė sztraiką 200 kalwių dirbtuwių Brooks Locomotive Works. Jie reikalauja užmokesnio po $1.65 ant dienos ir apart to už darbą wirsz paprasto darbo laiko.

¶ CALUMET, MICH. Isz Arcadian kastynių, prigulinczių Standard Oil Co. praszalino 400 darbinjkų, daugiausiai lenkų ir slowakų. Kalba, buk tas kastynes kompanija rengiasi ant tulo laiko su wisu uždaryti.

¶ CLEVELAND, OH. 4000 darbinjkų dirbanczių czianykszcziose Wire & Steel Co. dirbtuwėse pakėlė sztraiką, reikalaudami geresnio už sawo darbą užmokesnio. Darbinjkai sako, kad ir kitose dirbtuwėse szitos kompanijos užgims teiposgi sztraikai.

¶ VICTORIA, B. C. Randas angliszkos kolionijos Britiszka Kolumbija užgyrė iszleisti tiesas, pagal kurias anglių kastynių sawinjkams bus daleista priimti prie darbo tik tokius darbinjkus, kurie mokės angliszkai kalbėti ir raszyti.

¶ ALBANY, N. Y. Susitwėrė czia su $1000000 kapitalo kompanija, kuri rengiasi pastatyti Suwienytose Wieszpatystėse dwi optiszkų instrumentų dirbtuwes, kuriose 2000 darbinjkų gaus darbą. Wiena isz tokių dirbtuwių bus Franklin Parke, Ill., kita kur nors sztete Connecticute.

¶ FAIRMONT, W. VA. Darbai prie kokso peczių Wakarinėj Virginijoj eina labai gerai. Szitame apskrityj parengs daug naujų kokso peczių. Boomer Coal Co. parengs 50 peczių, American Coal & Coke Co. pirko 500 akrų žemės su anglių sluogsniais, ant korios parengs kastynes ir kelias deszimtis naujų kokso peczių.

¶ NANGATUCK, CON. Darbai eina czia prastai. Goodyear M. R. Shoe Co. porą metų atgal užlaikė czia dwi dirbtuwes, bet pernai, kada darbai pradėjo eiti silpnyn, wieną dirbtuwę uždarė ant penkių metų ir tik wieną norėjo geriau užlaikyt. Dabar wienok ir tojė dirba mažai. Pernai dar 300 darbinjkų dirbo ant sztukų, dabar gi ant to darbo liko jau tik 15 darbinjkų. Skaitlius dirbanczių ant dienos teiposgi pasimažiuo, o ir tiems sumažino darbo walandas: dabar wieni dirba 7, kiti gi 8 walandas ant dienos. Moterų darbai eina dar gerai, bet nežinia, ar ilgai teip bus.

ISZ Lietuwiszku dirwu.

Isz Waterbury, Con.

Waterburyj lietuwių yra apie wienuolika szimtų. Nors pasitaiko patikti ant ulyczių pasigėrusį lietuwį, bet ir pro tokį galima praeiti, nes musų girtuokliai mat labiaus ciwilizuoti, jie neužkabinėja blaiwų. Terp waterburieczių, nors musų kunigėlis ir ne pritaria apart sawojo, kitiems laikraszcziams, daugelis skaito beweik wisus lietuwiszkus laikraszczius. Tie, turėdami gana skaitymų, nereikalauja saliunuose pasilinksminimų jieszkoti. Rods terp tokio didelio lietuwių skaitliaus skaitanczių yra per mažai, bet kągi daryti, kad tuli musų wadowai ne tik ne ragina prie skaitymų, bet nuo jų grasina, kaip įmanydami draudžia. Todėl tai ne truksta pas mus tokių, kurie, wieton skaityti ir kitus prie skaitymo raginti, traukia liuosose nuo darbo walandose einikį lygiai namieje, kaip ir saliunuose. Rods, dėl uždraudimo Maskolijoj lietuwiszkos spaudos, daugelis lietuwių atkanka ne mokanczių skaityti; jeigu toki ne laiko laikraszczių, ne turi knigų, tai dar ne galima padywyti, bet jeigu mokanti ne skaito, tik trinasi apie barą saliunuose, tai jau tas nepagyrimo wertas. Matome juk patys, kad sawo tamsumu, girtuokliawimais ir kitokiais negražiais darbais pats sawę žeminame, užsitraukiame ant musų wisos tautos panieką ir neužkantą swetimtauczių, uostojame geros garbės. Meskime todėl, broliai, piktus paproczius, meskime girtuokliawimus, kurie mums labiausiai kenkia, o kibkime prie skaitymo laikraszczių ir knigelių, o tąsyk ne tik pats įgausime daugiaus proto, pradėsime sawę godoti, bet atgausime gerą garbę, užsipelnysime swetimtauczių paguodonę.

Langdaužys.

Lietuwiszkos parapijos reikalai netikėtai likosi iszkelti ant wisotino pasistebėjimo, bet ant nelaimės, niekur ne matyt wisko iszwersta isz dugno, o be abejonės regėjimas butu labai akywas. "Lietuvos" korespondentas užpereitame numeryj kun. Saurusaitį perstatė kaipo kokį lietuwiszką Donkichotą su prakiurusiu kiszenium, kurio negalima užlopyti; kun. P. Saurusaitis gi, sawo iszleidžiamame "Bažnyczios Tarnė" suszuko baisiu balsu, kad tai yra tikra melagystė, negirdėtas garbės nuplėszimas; nors neparodė, kame yra ta melagystė, pawadino korespondentą judosziumi ir nenumaldomu szunim. Rodosi, kad Waterburio korespondentas ir god. kun. Saurusaitis dar neužganėdinti: korespondentas dar turbut, ką turi pasakyti, kun. Saurusaitis szaukia, kad iszbliautų wiską, ką turi. Dukime jiems iszsikalbėti wiską, ką tik turi, tegul wisuomenė wiską iszgirsta. Po teisybei, kaipgi ant galo Waterburio parapijos reikalai stowi? Žmonės skundžiasi, kad kun. Saurusaitis teip iszgudrėjo, kad parapijai per 1899 metus pridirbo skolos ant 900 dol., kad pabudawojo isz wisztinyczios wertos $10.00 newa lietuwiszką mokslainę, kuri kasztawo 1100.00; kad trustisai parapijos, szįmet iszrinkti, nekam tikę, apkaltina ypacz Karolių Urbą, kad jis laiko 107 dol. parapijos pinigų. Jei tai teisybė, tai Urba ne gali buti parapijos trustisu. Wisi skundžiasi, kad negalima sudawadyti parapijos rokundų. Kas tam kaltas? Butu gerai wiską pilnai isz dugno iszsemti. Kodėl waterburiecziai skundė wyskupui kun. Žebrį? Tegul buwęs parapijos komitetas iszduoda liudyjimą priesz wisuomenę, ar kun. Žebrys teiposgi buwo su kiaurais kiszeniais, niekada neužlopytais, ar gal skundėjai dabar suprato, jog apsiriko?

Debesylas.

Apsisaugokite!

Lietuwiai, twerdami parapijas, ne mažai turi darbo ir kaszto padėti, kol wiską įweda į priderancią twarką, į tikras wėžes. Sumaniausi darbinjkai turi atlikti keliones, turinti darbą turi jį daboti, nes galėtu jo netekti; apart to wisko, reikia ir pinigus dėti. Kokį atlyginimą gauna už sawo darbą toki parapijų uždėtojai ir įrengėjai? Jeigu atėjęs kunigėlis turi dar kiek doriszkų jausmų, tai gerai, bet tokių, ypacz Amerikoj, turime ne daug; jeigu atsibalados koks godus, tiesiog sakant, paleistuwis, tai tuojaus isz bažnyczios padaro peklą. Isz pradžių elgiasi dar szwelniai, kol wiską neprisiwilioja, bet kaip tik prisiwiliojo, jau pradeda lipti ant sprando komitetui, kurį parapija iszrinko, kol kunigo ne buwo. Jeigu komitatas ne nori pasiduoti, o kiti parapijonai ne sumanus, tai kunigas pradeda siundyti wienus parapijonus ant kitų ir isz to pasidaro dwi partijos parapijoj: wiena isz apszwiestesnių, doresnių parapijonų, kita gi isz tamsunų spangų kunigo įnagių; parapijoj užgema imtynės, kurioms galo ne matyt. Apie tai galėjome persitikrinti, kadangi tą matome wisur, beweik wisose musų sutwertose parapijose. Kol žmonės be kunigo twėrė parapiją, buwo wiskas gerai, nesutikimų ne buwo, bet kaip tik atsirado kunigas, parapijonai teip pradeda nesikęsti, kad kaip kur isz to užgema bjaurios musztynės, naikinanczios musų gerą garbę.

Parsipraszau Chicagos lietuwių twerianczių naują parpiją, kad asz, toli budamas, įsikiszu su sawo roda. Twerianti antrą Chicagoj parapiją gerai apswarstykite, kad ne atsitiktu tas pats, kas atsitiko su Krawczunine; jeigu atsitiktu tas pats, tai, brolyczіai, geriaus bažnyczios ne statykite; jeigu jau turite placių, tai geriaus jau ant jo statykite pragarą, bent isz to ne bus tiek papiktinimo ir Diewo užrustinimo!

Twerdami parapiją, pasinaudokit isz naujo budo; idant isz wengti nesutikimų, apdirbkite parapijos įstatus (konstituciją) ir juos pildykite. Gawę kunigą, ne atiduokite wiską ant jo walios, ypacz pasirupinkite, kad kunigus ne galėtu bažnyczios gramzdyti į skolas. Kasierius tegul buwa po dwilinką, pagal įplaukimus kaucija, kasos kunigui ne duokite. Pasirupinkite, kad nė kunigas, nė komitetas ne galėtu be parapijos žinios ir pritarimo daryti didesnius per $200 iszdawimus; jeigu koks darbas butų brangesnis, tai juos galima but atlikti tik per nutarimą wisos parapijos. Parapijos sawasties ne raszykite ant niekeno kito tik ant parapijos kaipo korporacijos. Taigi apsisaugokit broliai, kad paskui ne atseitu twerti wėl treczios parapijos, kad jusų ant sawo bažnyczios sudėti pinigai ne nueitu ant niekų.

Buwęs chicagietis.

Isz Massachusetts.

Klaidingai paduota "Lietuvos" nr. 3 apie naujos Lietuwiszkos Literatiszkos S. Daukanto draugystės Massachusettso walstijoj wirszinjkus; tikrai turi but teip, kaip yra užraszyta protokole: prezidentu — F. Mockewyczia isz Hyde Park, Mass.; rasztinjkas — W. J. Petkon, 305 W. Main st. Brockton Mass.; kasieriumi — Jonas Žwairaitis, 10 Henderson st. Somersville, Mass.; prižiurėtojai kasos: Jonas Jaruszewyczia ir Jonas Laurynaitis isz Boston, Mass.

Szitos draugystės mieriai yra wien tik tautiszkai darbuotis, sanariai isz draugystės nė jokių paszelpų ne apturės. Ne wienas pamislys: kam tokių draugysczių reikia? Bet tikras lietuwys, jaucziantis meilę brangios Lietuwos, atjaucziantis wargingą jos padėjimą, supras szitos draugystės naudingumą, supras, kokius ji gali waisius musų tėwynei ir kiekwienam lietuwiui atgabenti. Mums rodosi, ne atbutinai reikia moksliszkų knigų ir wisokių prakalbų su gerais sanprotawimais, kurios musų brolius skęstanczius tamsybėse, warguose tautiszkai sudrutinti. Toliaus draugystės mieris yra: stengtiesi rankraszczius, paraszytus garbingų rasztinjkų, kur tik galima, iszgauti ywariais budais ir juos atspaudinti. Dėl atlikimo tų mierių, kiekwienas lietuwys turintis kibirksztėlę tėwynės meilės, nežiurint tikėjimo, jei tik nori darbuotiesi ant tautiszkos dirwos, priwalo prigulėti prie tos draugystės. Norinti prigulėti, gali tą daryti wisi tėwainiai ne tik isz kožno miestelio Massachusetts walstijos, bet ir iszkitų walstijų. Prisiraszymas kasztuoja tik wieną doliarą ($1.00) o kitokių mokesczių nėra: atsitikus reikalui, reikia aukas rinkti, teiposgi rengti balius bei lioterijas.

Geistina butų, idant kiekwienas karsztas tautietis prigulėtu prie draugystės. Trumpame laike stengsimės iszduoti labai naudingą moksliszką knigą, kokios dar ne buwo lietuwiszkoj kalboj.

Prisiraszant prie tos draugystės, reikia siųsti pinigus pas kasierių, Joną Žwairaitį, 10 Henderson st. Sommersville, Mass. Sziaip wisokius rankraszczius bei naudingus įneszimus ir laiszkus siųskite pas centraliszką sekretorių:

W. J. Petkon,
305 N. Main st. Brockton, Mass.

Isz Haverhill, Mas.

Ant River ul., po nr. 172 gywena czia jauna mergina lietuwė Pelagija Pakulaiti. Neseniai per expresą gawo ji siuntinį 50 swarų sunkų. Mergina patikėjo, kad tai jos numylėtinis atsiuntė kokias brangias dowanas; todėl užmokėjo už expresą ir paėmė siuntinį. Kaip gi wienok nusiminė atidariusi siuntinį, kada jame, wietoj brangių dowanų, rado prikrauta jau pasmirdusių pastipusių kaczių, žiurkių ir kitokios sterwenos; widuryj buwo įdėtas laiszkas, kuriame siuntėjas praszo merginos ne pykti, jeigu per mažai dowanų pririnko, bet kada surinksės tokių daiktų daugiaus, žada atsiųsti juos per expresą kitą kartą. Dabar, turbut, musų mergina nepriims jau atsiųstų dowanų ir nuo tikro sawo numylėtinio. Musų lietuwaitė mat už gerus darbus gawo ir gerą dowaną.

Draugas.

Užmuszysta.

Lenkszkias laikrasztis "Echo" paduoda, buk mieste Duryea, Pa. rado baisiai supjaustytą 27 metų darbinįką Connell kastynių, Mikolą Wilbą. Nužiuri du lietuwiu, Krikszcziuną ir Mikolą Tabulį, buk jie aną darbinįką teip baisiai su peiliais subadė. Mat Wilba gėrė saliunuose su paminėtais lietuwiais, begerdami susibarė, o paskui susipeszė. Nužiurėti lietuwiai likosi suaresztuoti ir pasodyti į kalinį. Supjaustytą nugabeno į ligonbutį. Daktarai, nors pripažįsta sužeidimus už labai sunkius, bet turi wiltį Wilbą nuo mirties iszgelbėti. Pagijęs kiek, jis pats pasakys, kas yra užpuolikais ir jeigu jais pasirodys paminėti lietuwiai, sudas be abejonės pasodys juos ant kelių metų į kalinį. Ar isztikro mes niekada neiszsiliuosuosime nuo girtuoklių ir pesztukų, kurie mums wisiems gėdą daro, kurie per sawo bjaurius darbus ant wisos musų tautos užtraukia swetimtauczių neužkantą ir panieką!

Atsakymas kun. Saurusaiczіui.

Kun. Saurusaitis, sawo atsiliepimuose patilpusiuose: "Saulėj", "Bažnyczios Tarne" ir "Katalike", taigi triumwirate apginėjų mums wodingų darbų, graudžiai werkia ir keikia manę, buk asz N. 2 "Lietuvos" baisiai jį apwaginau. Užsidėk stiklus ant akių ir dar kartą perskaityk mano korespondenciją, o pamatysi, kad man nė ant mislies ne užėjo Tamistą apwaginti; atrasi ten wien isztikro neteisingai paduotas rokundas "Bažnyczios Tarno", kadangi ne paminėti ten tie $805, ką, kaip pasigyriai, paskolinai parapijai. Tai pridėjus dar tuos, iszpuls Tamistos surinktų ne $2100, bet su wirszum $2900. Taigi asz norėjau wien žinoti, iszko musų klebonui į teip trumpą laiką tiek pinįgų galėjo atlikti, už ką lietuwiai jam tiek suneszė, kadangi swetimi, turbut, pinįgų tų jam ne sukrowė? Asz Waterburyj gywenu jau su wirszum keturi metai, nors ne moku už ruimą $15 ant mėnesio, ne laikau nė gaspadinės nė jaunos, nė senos ir nors dirbu sunkiaus negu klebonas, pragert ne pragėriau nė tiek, kiek klebono parapijos knįgose už wyną užraszyta, o per tą laiką nesurinkau nė $500. Wietoje wienok praszalinti nužiurėjimą, parodyti teip didelio pelno szaltinius, pradėjai werkti per laikraszczius, keikti kad asz Tamistą waginu. Tuom wienok ne praszalinai nužiurėjimo, ne panaikinai žmonių neužsitikėjimo, kadangi jie ne werksmo ir keiksmo reikalawo tik iszsirokawimo, iszsiteisinimo. Jeigu Tamistai tie nužiurėjimai teip nepatinka, tai lengwa nuo to iszsiliuosuoti, ant to užtenka tik iszsiteisinti, ir atsakyti ant klausymų, iszrodyti szaltinį didelių pelnų ir atliktas kriukis; bet keiksmais, sawo paties iszmislytais newa bažnyczios prisakymais nuo nužiurėjimų ne galima iszsiliuosuoti.

Nedėlioj, 14 d. sausio, per pamokslą, wietoj skelbti Diewo žodį, keikei parapijonus užtai, kad jie, matydami netwarką parapijos reikaluose, nori atimti nuo Tamistos parapijos kasą, o manę net žalcziu pawadinai. Kadangi, kaip wisada pats giriesi, jog isz dugno sėmiai mokslą, tai asz pirmą kartą nuo Tamistos iszgirdęs apie tokį gilų mokslą, turiu tikėti, kad asz paeinu nuo žalczio (iki sziol buwau nežinojęs, koki sutwėrimai yra žmogaus pratėwiais. Acziu kunigėliui už gerą pamokinimą), bet ir Tamista, wyskupai ir wisi žmonės yra isz tos paczios medegos, tai pagal pamokinimą isz dugno sėmusio mokslą kunigėlio, wisi turi but žalczių waikais.

Parapijonai reikalauja, kad rokundos isz jų sudėtų pinįgų jiems butų iszduotos, Tamista gali rokuotiesi priesz wyskupą tik isz tų pinįgų, kokius Tamistai wyskupas dawė; į tas rokundas parapija nesikisz. Ant priėmimo rėjimo žmonių sudėtų pinįgų žmonės ne tik turi tiesą, bet privalo rinkti tokį kasierių, ant kurio gali pasitikėti, arba reikalauti nuo jo kaucijos, kuri apsaugotų nuo iszmėtymo ant kitokių reikalų žmonių sudėtus ant parapijos pinįgus. Kunigas Saurusaitis, nors isz dugno sėmė mokslą, bet to reikalo dar nesupranta, ateis wienok laikas, kada turės tą suprasti, prie supratimo atwes wisuomenė, nors jam rodosi, kad wisuomenė ne turi spėkų ant nubaudimo kaltų.

21 d. sausio klebonas pagarsino per pamokslą, kad nuo dabar bus kas mėnesį atspaudintos parapijos rokundos ir dalinamos parapijonams. Nedideli wienok parapijai bus nauda, kadangi klebonas ant parapijos pinįgų turi niekuom nesprubežiuotą walią ir wartoja juos be jokios kontrolės, todėl ir dalinimas newa rokundų, apie kurių teisingumą sunku persitikrinti, neiznaikys nepasitikėjimo kunigui. Pereitą metą parapijos knįgose parapijonai rado apie $1000 iszdawimų ant parapijos užraszytų, kurie wienok ne gali parapijai prigulėti, kadangi jie yra priwatiszki klebono iszdawimai ant jo asabiszkų reikalų. 14 d. sausio teisybę klebonas pasakė, iszreikszdamas, kad kur nėra kunigo, ten žmonės sutikmėj gywena ir Waterburyj, kol ne buwo lietuwiszko kunigo, buwo sutikimas terp lietuwių. Teip yra isztikro, tik musų isz dugno sėmęs mokslą klebouas nesupranta, ar ne nori suprasti kodėl teip yra. Musų klebonas gerai padarytu, jeigu jis, kaip mėgsta girtiesi, geidžia gero ir sutikimo terp lietuwių, jeigu pasitrauktų isz Waterburio nors ant teip ilgai, kol jo pasėti nesutikimai ne isznyks, kol terp lietuwių neužgims sutikimas. Pasitraukdamas nors ant trumpo laiko isz tikro daugiaus lietuwiams gero padarytu negu pjudymais ir jieszkojimais ne ėsanczių prisakymų ant apgynimo sawo asabiszkų reikalų ir piktai daranczių kunigų. Ant wedimo parapijos mat daugiaus reikia ir proto ir doros turėti.

Ne isz baimės pasiraszau pseudonymu, bet tik dėl to, kad ne malonią kunigėliui apie jį žinią turiu paduoti. Jeigu bus kada wertas pagyrimo koks nors jo darbas, tąsyk po rasztu padėsiu tikrą sawo prawardę. Galėcziau bijoti wien tąsyk, jeigu melagingus apjuodinimus platinczіau, jeigu gi raszau teisybę, kurią szimtai gali paliudyti, nėra ko bijoti. Ne mano kaltė jeigu kam teisybė ne maloni, jeigu kam ji karti. Teisybės atszaukti, man rodosi, nieks ne gali reikalauti.

"Bažnyczios Tarno" rokundų sekretorius.

Isz wisur.

‖ Azijatiszkas maras, apsireiszkęs tuluose Brazilijos miestuose, platinasi wis labiaus, užima wis didesnius plotus. Dabar jis apsireiszkė mieste Rosario.

‖ Sztraikai anglekasių Czekijoj, Morawijoj ir Szlezijoj (Austrijoj) dar labiaus iszsiplatino; dabar sztraikuose ima dalywumą 90000 darbinįkų.

‖ Į miestą Lima, republikoj Peru, atsiuntė isz Anglijos tris maiszus aukso tenykszczіam bankui. Atidarius wienok maiszus, widuryj, wieton aukso, rado szwininius szruotus.

‖ Mieste Sydney, Australijoj, apsireiszkė azijatiszkas maras, iki sziol apsirgo jau 7 žmonės. Sydney, iszėmus Malbourno, yra didžiausias miestas Australijoj, turi ne toli 400 000 gywentojų.

‖ Paskutinės audros ir wėtros neiszpasakytai daug blėdies pridirbo prancuziszkose waldybose sziaurinės Afrikos Algerijoj. Wertę pražuwusių gywulių, isz griautų triobų, isznaikytų laukų skaito ant 30 milijonų frankų.

‖ Ant Admiralicijos salų, Oceanijoj, cziabuwiai pagawo 8 jurinįkus angliszko laiwo Nikamarra, juos paskerdė ir kunus suwalgė. Wiena jurinįkų dalis, matydama, kad ne gali laiwo apgint, susėdo į waltį ir tiems pasisekė nuo trokszlanczių žmogienos cziabuwių isztrukti.

‖ Italijoj smarkiai siauczia influenza arba grippa. Ryme tukstancziai žmonių serga, Turine, Sziaurinėj Italijoj, skaitlių serganczių paduoda ant 10000; mokslainės szitame mieste likosi uždarytos, kadangi didesni dalis mokintinių apsirgo.

‖ Japonijoj, prowincijoj Hokkadado dideli twanai pridirbo blėdies ant $60000000. Mieste wien Hokadade sugriowė 17288 namai. Laike gi siautusių per Kalėdas wėtrų ant jurių paskendo 100 žwejų laiwų; prie to prigėrė 189 žwejai.

‖ Garsus mokslinczius, profesorius Oxfordo uniwersiteto Max Mueller, kurisai terp daugelio kalbų, moka ir lietuwiszkai, kaip paduoda laikraszczіai, mirtinai apsirgo. Max Mueller yra nuo pats pradžių sanariu Tilžės literatiszkos lietuwiszkos draugystės

‖ Paryžiuj, dirbanti prie statymo triobų wisoswietinęi parodai dailidės, isz wiso 6000 darbinįkų, pakėlė sztraiką. Jie reikalauja užmokesnio po wieną franką už darbo walandą. Parodos užweizda wienok tiki, kad užgimę sztraikai ne ant ilgo apstabdys darbus ir kad į porą dienų pasiseks su darbinįkais susitaikyti.

‖ Walnamanių partija Prusų seime įneszė ant užtwirtinimo sawo užmanymą, idant butų iszduotos tiesos priwerstino deginimo numirėlių kunų wieton laidoti juos žemėj, kadangi deginimas daug sweikesnis, per laidojimą gi žemėj nuo kunų numirusių ant epidemiszkų ligų kaip kada platinasi tos ligos terp sweikų.

‖ Kolionijoj Queensland, Australijoj, siauczia baisiai nuo kelių metų gywulių maras. Užweizdos urėdnįkas dabar pagarsino, kad wien 65 stacijose pastipo pereitą metą 334000 galwijų, taigi beweik deszimta wisos kolionijos gywulių dalis. Nė joki waistai, nė apsaugojimo skipyjimas nieko ne gelbi.

‖ Pietinėj Amerikoj, ant salų Ugninės Žemės, užtiko labai turtingus aukso plotus. Auksas czia yra wisai newaisingoje wietoje, netoli jurių ir kaip rodosi, jis į klonis wandenų sunesztas nuo kalnų, kuriuose jo turbut dar daugiaus. Argentinos randas iszsiuntė ant Ugninės Žemės inžinierių komisiją ant isztirimo tų naujų aukso plotų.

‖ Wengrijoj, Septynkalnio kalnuose tiek priwiso wilkų, kad užstojus szalczіams, jie dideliais pulkais užpuola ant kaimų, weržia gywulius, ne aplenkia nė žmonių. Neseniai pulkas wilkų užpuolė ant kaimo Vasbah, o patikę einanczią su 6 mėnesių waiku ant rankų moteriszkę Zuzanną Szobo, iszweržė waiką, nusineszė į girią ir ten sudraskė; motinai apgraužinėjo rankas ir szoną, nutraukė galwą ir rankas.

‖ Garsus ant wisos pasaulės kanuolių dirbėjas, turintis didžiausias ant swieto tų ginklų dirbtuwes mieste Essen, Westfalijoj (Prusuose) Krup paukawo pusę milijono markių ant uždėjimo sawo dirbtuwių darbinįkams pensijų kasos, isz kurios darbinįkai ne galinti dirbti galės gauti pensijas. Tiek jau pinįgų paskyrė ant pastatymo namų su gywenimais darbinįkams. Tokiuose namuose bus pigus gywenimai darbinįkams, kurie, mokėdami randą ir atsakantį procentą amortizacijos kasztų, kas wienok ne gal siekti daugiaus negu kasztuoja darbinįkų gywenimai priwatiszkuose namuose, į kokią deszimtį metų gali apturėti namelius su atsakancziu darželiu kaipo sawo sawastį.

‖ Wokietijos ciecorius užmano įwesti reformas augsztesnių mokslainių Wokietijoj; dabar antai gimnazijose daugiausiai mokina lotyniszkos ir grekiszkos, taigi numirusių kalbų, o užtai truksta laiko ant mokinimo gamtos mokslų ir kitokių turinczių praktiszką pritaikymą. Dabar ketina mokinimą pastatyti ant wisai kito pamato: daugiaus mokyti praktiszkų mokslų, o mažiaus numirusių kalbų. Dabartinis Prusų apszwietimo ministeris įweda wėl rykszte į mokslaines ant įwarymo proto į galwas. Turbut ne ilgai ji užsilaikys, kadangi, kaip praktika kelių szimtmecziu parodė, įrykszte ne daug gelbi, o užtai ne mažai pikto padaro. Su ryksztė ne daug waikų pataiso, su geru žodžiu ir mokėjimu mokyti ir augyti padaro daug daugiaus.

‖ Prancuziszko konsuliato Transvaaliuje sekretorius p. Lepage paduoda atskaitą apie wisą burų skaitlų pietinėj Afrikoj. Pagal tą atskaitą burų yra iszwiso 650000, bet kowoje priesz Anglija iki sziol dalywauja tik 250000 burų, taigi tik gywentojai Transvaaliaus ir Oranijos republikų. Pagal p. Lepage atskaitą burų yra: angliszkose Kapo kolionijose 360000, Natsliuje gi 40000, taigi angliszkose waldybose 400000; neprigulmingose republikose yra jų: Transvaaliuje 150000, Oranijoj 100000. Taigi iki sziol priesz turinczią 400 milijonų gywentojų, turtingiausią ant wisos žemės Anglija kariauja už liuosybę tik republikos turinczios 250000 liuosybės apginėjų ir tai neprigulinczių prie turtingų ir užduoda smugį po smugiui wienai isz galingiausių ir turtingiausių tautų. Tas parodo, kad wienybė, meilė laiswės ir sawo kraszto gali daugiaus padaryti negu turtai ir skaitlingumas.

NAUJI ISZRADIMAI.

‖ Europoj prie warymo geležinkelių trukių pradeda pritaikinėti naują pajiegą, kuri atseina dwigubai pigiaus negu elektrika. Nauja pajiega yra tai gazai angliniis ir hydrogenas, kurie drauge duoda medegą wadinamą Vimotum, kuri ir yra pigiausia pajiega warymui trukių. Ant pritaikymo tos naujos pajiegos prie trukių nereikia perdirbinėti wagonų, bet tinka ir seni. Tokiuose trukiuose, ant jų wedimo, užtenka wieno žmogaus, peczkurių ne reikia. Vimotum gali but wartojamas ne tik ant warymo trukių, bet teiposgi ant apkurimo ir apszwietimo wagonų ir tai isz wieno rezerwoaro.

‖ Berlyne pradėjo dirbti lengwas gumines waltis ant pasiwažinėjimo ir ant žwejonės. Waltis tokia sweria wos 12 swarų, todėl sugrumuliawus kaip skotertę, lengwa ją su sawim neszioti. Ant paleidimo ant wandens užtenka į rezerwoarus pripusti oro ir galima sėsti ir plaukti ant wandens. Nors tokia waltis prisisemtu wandens, ji ne gal nuskęsti, kadangi ją palaiko ant pawirsziaus ėsantis rezerwoaruose oras. Kad tokia waltis ne apwirstu, isz krasztų yra pritaisytos placzios guminės plėwės, kurias galima wartoti ant pasiirimo wietoj irklų. Atliktos bandawonės ant upės Spree, buwo su wisu pasekmingos.

‖ James Gresham isz Brooklyno dirba dabar dirbtuwėse Newport News naują laiwą pagal sawo apdirbtus planus ir tikisi, kad su tuom nauju laiwu galima bus perplaukti Atlantiką, isz Amerikos į Europą, į tris dienas. Naujas laiwas turi žalczio pawidalą, splink jį yra trys teip wadinamos spiralės, kurios besisukdamos aplink kaip szriubai, warys laiwą pryszakin su dideliu greitumu. Susitwėrė jau sindikatas, kurisai ant padirbimo laiwo duoda iszradėjui reikalingus pinįgus. Ar isz tikro tas naujas laiwas pasirodys dwigubai greitesniu negu dabartiniai greicziausi garlaiwiai, tas pasirodys prie bandawonių, kada naujas laiwas bus padirbtas.

Amerikoniszki laikraszczіai paduoda, kad koksai William Carver iszrado budą kaip sunau doti saulės spindulius kaipo kurą wieton anglių ir malkų. Tame nieko naujo nėra, kiekwienas gal matė, kaip pasinaudojant isz paprasto pusto isz abiejų pusių stiklo wien su pagelba saulės spindulių galima užsidegti popierosą arba cigarą. Deszimts metų atgal prancuzas Moisson padirbo wirtuwę, ant kurios saulėtoj dienoj, be jokio kitokio kuro, wien su pagelbą saulės spindulių, galima buwo greitai iszsiwirti pietus. Gal but, kad Carver pagerino Moissono prietaisą. Bet kaip galima surinkti saulės spindulius ir su jais apkurti gywenimą arba ugnawietę po maszinoms apsiniaukusioj dienoj—to, turbut, nė Carver ne iszrado.

SENŲ GADYNIŲ

Isnyke gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tąsa.)

Skeletas Dinornis giganteus (milžiniškas.)

Dinornis, kaip matyt iš randamų liekanų, gyveno ant visų trijų salų tveriančių Naują Zelandiją ir buvo jų diktai atmainų, mokslinčiai pažįsta dabar 25 jų atmainas. Kaip matyt iš daugelio kaulų randamų vienoje vietoj, ant šitų salų buvo jų ne mažai ir kaip matyt, jie gyveno dideliais pulkais susidedančiais iš paukščių vienos atmainos.

Drauge su kaulais, randa ir kiaušinių kevalus, iš ko matyt, kad kiausiniai buvo tokio didumo, kad jie ne galėjo tilpti į žmogaus keparę, taigi buvo didesni negu žmogaus galva.

Vienos iš atmainų turėjo ilgas kojas ir matomai buvo bruzgios, bėgiojo greitai, prie tokių priguli *Dinornis giganteus*, kitos gi vėl buvo su storoms trumpoms kojoms, kaip antai *Dinornis elephantopus*. Šitie paukščiai turėjo sklerotikališkas akių uždangas.

Skeletas Dinornis elephantopus.

Dabartiniai Naujos Zelandijos čiabuviai vadinami maori atkako ant tų salų su viršum 600 metų atgal ir jie atkakę čia, maitinosi mėsa tų milžiniškų paukščių, kol jų neišnaikino pabaigoj 18 šimtmečio. Dainose ir pasakose čiabuvių yra minavojama moa; jose yra apsakyta ir apie užpuolimus didelių paukščių pulkų ant karavanų. Iš visko matyt, kad dinornis gyveno čia ne labai seniai.

Dinornis giganteos. Dinornis elephantupus.

Artymiausiu giminaičiu dinornisų yra užsilikęs Australijoj mažas *Kiwi* arba *Apteryx* gyvenantis teiposgi ant Naujos Zelandijos. Šitas paukštis turi smailų ilgą snapą; dinornis vienok turėjo trumpą snapą. Kiwi turi sparnus, nors jie netinka lakiojimui, dinornis gi visai sparnų ne turėjo.

Ant Australijos kietžemio randa liekanas išnykusio paukščio, kurį mokslinčiai praminė vardu *Dromornis*. Šitas vienok skyriasi nuo anų milžiniškų dinornisų Naujos Zelandijos, jis stovi artymoj giminystoj su gyvuojančiais dar Australijoj kazuarais.

Liekanas kito milžiniško paukščio, teiposgi iš begiojančių skyriaus ir jo kiaušinius surado ant kitos salos labai toli esančios nuo Naujos Zelandijos: sala ta su toms liekanoms yra Madagaskar, gulinti ant Indiško oceano prie rytinių Afrikos pakrančių. Pirmiausiai vienoje klampynėje užtiko čia neišpasakyto didumo kiaušinius; vėliaus gi surado ir kaulus, nors pilno skeleto niekur nerado. Diametras tų kiaušinių buvo 14 colių, taigi jie lygus buvo 148 vištų kiaušiniams. Į kevalą tilpo beveik du galionai. Už vieną tokį kiaušinį užmoka po 250 doliarų, o jų ant Madagaskaro suranda diktai. Kadangi pilno skeleto iki siol niekur ne rado, tai ne galima nieko kalbėti apie didumą šitų paukščių; ant didumo kiaušinių remtiesi tame ne galima, bet iš jų matyt, kad paukštis juos padėjęs, turėjo but labai didelis. Mokslinčiai tam paukščiui davė vardą *Aepyornis*.

Iš to, kas iki šiol pasakyta, matyt, kad išnykę bėgiojanti milžiniški paukščiai dalinosi į tris skyrius: moa, dinornis ir aepyornis.

Kadangi liekanas tų paukščių randa kraštuose teip toli nuo viens kito, tai matyt, kad seniai tie kraštai jungėsi terp savęs ir tverė vieną kontinentą, kurisai traukėsi nuo Madagaskaro ikį Naujai Zelandijai, bet paskui nugrimzdo jurėse. Visi tie milžiniški paukščiai paeina nuo vieno pratėvio su šios dienos strausais, kurie gyveno šiaurinėj žemės puskamuolio dalyj tame ir Maskolijoj, ir išsiskyrstė po visus kontinentus, kurie tik turėjo terp savęs kokį nors susijungimą. Nugrimzdus į jures kontinentui, paukščiai tie užsiliko ant nuo jo pasidarusių salų ir toliaus jau ant jų išsivystė savistoviai, prisitaikydami prie visokių sanlygų.

Šiaurinėj Amerikoj Naujame Meksike randa liekanas didelio paukščio, kurisai teiposgi negalėjo palėkti. Anglijoj randa liekanas išnykusio paukščio *Dasornis* ir kito vadinamo *Gastornis*. Tų paukščių liekanas randa ir Paryžiaus aplinkinėse eoceno sluogsniuose. Visi jie priguli prie negalėjusių lakioti tokių kaip moa, dinornis ir aepyornis.

Kadangi ant kaulų surastų ant Naujos Zelandijos, kokių randa vienoje vietoje net čielas kruvas, ne matyt nė mažiausio pagadinimo, tai matyt, kad kaulai tie paeina ne nuo paukščių medėjų išzmuštų. Kadangi juos į tas vietas ne galėjo sugabenti nė vandens, tai sunku suprasti, kaip jie vienoje vietoje atsirasti galėjo. Tuli mokslinčiai spėja, kad dideli paukščių pulkai galėjo čia nuklimpti ir tokiu budu pražuti. Gal but, kad tas spėjimas ir yra teisingu.

ŽINDANTI ŽVĖRYS.

Tapyrai ir milžiniški šlapiai arba sloniai.

Iš gyvų sutvėrimų paskiausiai atsirado žindati žvėrys. Rods kalba, kad laikuose pirmutinės ėros ant žemės viešpatavo žuvys, antraeilinės eros reptilijos, o laikuose trečiaeilinės žindanti. Tas vienok ne išreiškia visko, kadangi sluogsniuose antraeilinės ėros, drauge su liekanoms reptilijų ir paukščių randa teiposgi liekanas žindančių mažų žvėrių, stovinčių ant žemiausio laipsnio, tokių kaip dar gyvenanti Australijoj ančiasnapiai. Vienas yra neužginama teisybė: kad iš kaulinių sutvėrimų ant žemės pirmiausiai atsirado žuvys, paskui, per eiles amžių iš jų išsidirbo kvėpuojančios plaučiais amfibijos ir reptilijos, iš tų išsiveisė paukščiai ir žindanti žvėrys ir ant galo atsirado augščiausią terp gyvų sutvėrimų užimantis vietą žmogus; žmogaus liekanų iki šiol neužtiko niekur vėlesniuose kaip trečiaeilinės ėros sluogsniuose.

Kad žindanti žvėrys atsirado ant žemės prieš prasidėjimą trečiaeilinės ėros, parodo atkasti 1854m. juriškuose sluogsniuose žandai mažų žindančių žvėrių, bet laikuose trečiaeilinės eros žindanti pasiekė augščiausią savo išsivystymo laipsnį teip kaslink savo didumo kaip ir kaslink daugumo giminių, veislių ir atmainų.

Taigi čia atsiranda klausymas, kodėl žindanti žvėrys, nors atsirado prieš trečiaeilinę erą, pirmiaus neišsiplatino, bet pasiekė augščiausią savo išsivystymo laipsnį tik trečiaeilinėj eroj? Ant to, prie šiądieninio mokslo stovio ne galima dar atsakyti, bet be abejonės turi but tame kokios nors priežastys, kurios sulaikė kilimą žindančių žvėrių, o kada tos priežastys išnyko, žvėrys smarkiaus pradėjo veistiesi ir vystytiesi, dalytiesi į skyrius, gimines, veisles ir atmainas.

Kaip žinote, permainos ant žemės atsiliepia ir ant gyvų sutvėrimų, didžiausią gi įtekmę turi persikeitimas klimato, teiposgi persikeitimas vandenų paskirstimo ant žemės paviršiaus. Vieniems tokios permainos išeina ant gero, kitiems gi ant blogo ir tie gali su visu išnykti. Kad tokios klimatiškos ir paskirstymo vandenų permainos buvo praėjusiose erose, apie tai negalima abejoti, kaip negalima abejoti, kad tos geografiškos permainos atsiliepė ant gyvenusių tuose laikuose gyvų sutvėrimų ir augusių augmenų, kadangi teip gyvi sutvėrimai kaip ir augmenys yra jauslus ant tokių permainų. Išnaikinkite šilto vandens srovę vadinamą Golfstremu, tekančią šiaurinėj Atlantiko dalyj, o tuojaus persikeis klimatas šiaurinių Europos kraštų, o tas turės atsiliepti ant gyvybės tų kraštų, lygiai sutvėrimai kaip ir augmenys nepakenčianti didesnio šalčio turės išnykti arba persikeisti; suteikkite vandenį Sacharos pieskynams, o juose atsiras nauja gyvybė, išdžiuvę tirai persikeis į puikius daržus, kuriuose atsiras nauji gyvi sutvėrimai; išvarykite vandenis terp dviejų kietžemių, nustumkite kalnus, o žvėrys iš vieno krašto tuojaus pradės kraustytiesi į kitą, su tuom atsiras ir kitos permainos, kurios atsilieps ant tų kraštų gyvybės; iškirskite girias ant didelių plotų, o tuojaus pamatysite, kad potam visame apskrityj mažiaus puls lytaus negu buvo pirma, kada girios buvo neiškirstos. Privesti čia paveikslai, tikimės, lengvai jūs pertikrina, kad geologiškos permainos, kurių senose erose buvo ne mažai, turėjo atsiliepti ant musų žemės organiško

(Toliaus bus.)

Iszdawimai apszwietimo ministerijos Maskolijoj.

Iszdawimai Maskolijos ant reikalų žmonių apszwietimo ant szių metų iszskaityti isz wiso ant 30719931 rubl., taigi ne daugiaus negu ant to mierio iszleidžia Chicago, New York ir Philadelphia, nors skaitlius Maskolijos gywentojų beweik dukart didesnis negu wisų Suwienytų Walstijų. Ant užlaikymo 9 ėsanczių Maskolijoj uniwersitetų iždas ant szių metų paskiria 4324467 rubl.; ant gimnazijų, progimnazijų ir kitų widutinių mokslainių 6453630 rubl. ant realiszkų ir pramonės mokslainių 3392889 rubl. ant liaudinių mokslainių 3842637 rubl.; ant pagerinimo moksliszkų institutų ėsanczių prie szeszių uniwersitetų 225000 rubl., ant įtaisymo klinikų prie Kazaniaus uniwersiteto 31500 rubl., ant užlaikymo klinikų to paties uniwersiteto 129621 rubl.; ant sudrutinimo inspekcijos prie Dorpato uniwersiteto 4960 rubl.; ant sudrutinimo inspekcijos kituose uniwersitetuose 78160 rubl.; ant užlaikymo neseniai parengto mediszko fakulteto prie Odesos uniwersiteto 69537 rubl. ir pridėjimas prie užlaikymo Dorpato uniwersiteto 30000 rubl. Užlaikymas profesorių, inspektorių ir tt. isz wiso 1072 žmonių, 9 uniwersitetuose kasztuos 2531126 rubl., arba ant 214092 rubl. daugiaus negu 1899 m. Ant užlaikymo mokytojų gimnazijose, progimnazijose ir kitose widutiniszkose mokslanėse, isz wiso 4574 žmonių, paskirta 4962143 rubl.; ant mokytojų realiszkų ir pramonės mokslainių, isz wiso 1363 žmonių, paskirta 2402855 rubl.; ant mokytojų pawietinių ir miestų mokslainių, isz wiso 2877 žmonių — 1464183 rubl.; algos mokytojų pradinių mokslainių 588105 rubl., ant algų mokytojų liaudinių mokslainių paskirta 775 305 rubl. Apart to, po užweizda apszwietimo ministerijos yra dar 25 specijaliszki kapitalai ant wisokių moksliszkų reikalų, bet wisi jie, drauge paimti ne siekia nė 1 milijono rubl. Nuosz mcziai nuo tų kapitalų ant szių metų iszskaityti ant 6085 rubl.

Paaukautų nuo priwatiszkų ypatų daugiausiai aukų turi Maskwos uniwersitetas, nes 274 aukas ant 3942120 rubl.; toliaus kaslink aukų turtingiausias yra Kijewo uniwersitetas (perkeltas į Kijewą isz Wilniaus), jis turi 62 užraszu ant 1060306 rubl.; toliaus eina Charkowo uniwersitetas su 77 užraszais wertės 847669 rabl. Peterburgo uniwersiteto užraszai siekia 804998 rubl.; mažiausiai gi jų turi Dorpato uniwersitetas, nes tik 201 998 rubl. Wisi gi specijaliszki, paeinnanti isz priwatiszkų užraszų kapitalai ėsanti po užweizda apszwietimo ministerijos siekia 33358826 rubl.

Apart mokslainių ėsanczių po užweizda apszwietimo ministerijos, yra dar moksliszkos įtaisos užlaikomos iždo ministerijos; prie tokių priguli politechnikos, kelių ministerija užlaiko kelių inžinierių ir kitokias mokslaines, žemdarbystės ministerija rengia ir užlaiko sawo kasztais žemdarbystės mokslaines, o stacziatikiszkas sinodas užlaiko cerkwines mokslaines. Wisos wienok szitos ministerijos ant platinimo mokslo ir apszwietimo iszleidžia wos netoli pusę to, ką apszwietimo ministerija. Pridėjus dar priwatiszkas mokslaines, tai pasirodys, kad Maskolija ant apszwietimo sawo 130 milijonų gywentojų iszleidžia wos 50 milijonų rublių; užtai ant kariaunos ir kariszkos laiwynės reikalų iszleidžia deszimtį kartų daugiaus.

Wietines Žinios.

—o—

— Chicagoj, pawieczio biuruose likosi uždrausta urėdnįkams laike darbo kalbėti apie politiszkus klausymus. Tas labai gerai, urėdnikai galės geriaus sawo darbą atlikti.

— Isz Rokford atkako į Chicago du waikai: 10 metų Smith ir 11 m. Branche. Jie mat užsimanė keliaūti į pagelbą burams, tik nežinodami, kur tie burai yra, atkako į Chicagą. Policija rado waikus ant geležinkelio stacijos ant Clybourn Place ir atsiwedė ant policijos ant Rowson ul. Tuom tarpu dawė žinią tėwams.

— Home Lumber Co. apskundė į sudą wyskupą ir lenkiszką parapiją Szwento Jono Kanto ir kontrakturių Ratkowskį už neužmokėjimą kas priguli už paimtus medžius ant pertaisymų klebonijos triobų. Kompanijai priguli $1000. Pagal kun. Saurusaitį, wyskupą galima skųsti tik pas Poną Diewą ar gal pas popiežių. Turbut bediewiszka ta kompanja, jeigu iszdryso kreiptiesi į swietiszką sudą.

— Pereitos pėtnyczios naktyj į dirbtuwę garsių "Gomozo" waistų D-ro Fahrney, po nr. 112 S. Hoyne av. įsiweržė plėszikai, suwaldė dirbanczius ir inžinierių, suraisziojo juos ir užkimszo burnas, kad negalėtu szaukti. Paskui su dinamitu suskaldė pinįginę szėpą ir paėmę isz jos $800, iszsineszdino. Iszsiliuosawę isz raiszczių darbinįkai, dawė žinią į policiją, bet žinoma, atbėgę detektywai, jau ne rado plėszikų.

— Kokia tai Ona Kudzen, gywenanti po nr. 10526 ant Ewing ul., įgawusi proto sumaiszymą, bandė nužudyti szeszetą sawo waikuczių. Ant waikų riksmo pabudo tėwas ir pamatęs motiną su iszkeltu ties waikais peiliu, paklausė, ką ji nori daryti. Ant to pakwaiszusi moteriszkė atsakė: "kas tau galwoj; Diewas man liepė iszmuszti wisus". Wyras paszoko, bet moteriszkė pasakiusi: "ir tawę Diewas liepė užmuszti", kirto jam tiesiog į akį ir ją iszmuszė. Tuom tarpu besitąsant wyrui su beprote moteriszke, 12 m. mergaitė iszbėgo laukan ir atsiwedė dą policistu. Beprotė, pamacziusi policistus, metė į wieną isz jų katilaitį su werdancziu wandeniu ir gana skaudžiai nuplikino. Tik subėgus daugiaus policistų, pasisekė įdukusią moteriskę suwaldyti.

Draugysczių Reikalai.

Antras Metinis Balius!

Chicago, Draugystė Teisybės Mylėtoju turės sawo antrą metinį balių Nedėlioj, 4tą dėną wasario, 1900, Freiheit Turner Salėje, 3417 So. Halsted Street, arti 34-tos ul. Prasidės 3:30 po pietų. Inženga wyro su motere 25c. merginoms dykai. Wisus lietuwius ir lietuwaites ir lietuwiszkas Dr-tes szirdingai užkwieczia atsilankyti.

Dr-tė Teisybės Mylėtojų.

Baltimore, Md. Draugystė D. L. K. Keistuczio, darys pirmutinį didelį balių, panedėlyj, 12 d. wasario 1900 m. Manhattan salėje, po nr. 1012 E. Baltimore ul. Prasidės 7½ wal. wakare ir trauksis iki pusiaunakcziui. Inženga wyrui su mergina 25c. Isz uždarbio bus 3czia dalis paaukauta ant Lietuwos kankintinių. Užpraszo wisus lietuwius ir lietuwaites, wietinius ir isz apliukinių miestelių, kuoskaitlingiasai susirinkti. Grajys puikiausia Baltimores miesto muzika.

Su guod. S. J. Latonas, sekr.

Temykit sanariai Dr-tes Liuosybes.

Chicago, Ill. Dr-tė Liuosybės, dėlei svarbios priežastės, perkelė savo ateinantį mėnesinį susirinkimą isz nedelios į subatą ant 10 d. vasario 1900, kuris atsibus toje paczioj L. Ažuko salėj, 3301 Auburn ave. Susirinkimas prasidės 7 valandą vakarė, ant kurio galės pributi ir nauji kandidatai ant prisiraszymo. Įstojimas dar už $1.00 bepasilieka tiktai dėl keleto naujų kandidatų.

A. Rudauskas sekr.
3252 S. Morgan St.

Baltimore, Md. Užsidėjus pagelbinei N. Koperniko draugystei, 1891 metuose, atsiėjo daug persekiojimų nukenteti nuo vietinių lietuvių, už tai, kad draugystės konstitucija neyertė sanarių varu į bažnyczią ir prie iszpažinties eitie. Nežiurint ant teip didelių periszkadų N. Koperninko draugystė iszaugo į gana drutą organizaciją: sanarių skaito į 60; per pereitą metą (1899) įplaukė į draugystės iždą $422.60; iszdavimu gi per tą metą pasidarė $276.78, gryno turto sziądien skaito $1003.26. Isz tų draugystė paskyrė $10.00 ant Paryžiaus parodos (lietuviszkos literaturos), kurie bus umai pasiunsti į visatiną yždą.

V. Karalius.

Chicago, 10 wardos Repub. Kliubas turės sawo susirinkimą subatoj, 3 wasario, 7 walandą wakare, salėje P. Karecko, 1193 So. Oakley ave. Yra labai swarbus dalykai ant apswarstymo. Wisus tos wardos lietuwius užkwieczia pributi.

J. Kuczis, prez.

Chicago, Ill. Wakarinės dalies miesto jaunikaicziai parengė szokių mokslainę salėje P. Karecko, 1193 S. Oakley av., Szokius turi kas utarnįkas ir czetwergas. A. Szvaikauskis mokintojas. A. Rengailis muzikaktas. Wisus jaunus lietuvius ir lietuvaites užkvieczia susirinkti.

Westsides Jaunikaicziai.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau Juozo Zajanczauskio, Kauno gub., Telszių pav., miestelio Warnių. Neseniai jis gyveno Clevelande. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinę ant adreso:

Aleks. Zajanczauskis,
Box 139, Branford, Conn.
(2—2)

Pajieszkau Antano Szalaszewycziaus, isz Suwalkų gub. Wilkawiszkio paw. Bartnykų walszcziaus. Priesz pereitas Kalėdas pribuwo jis isz Lietuwos į Mahanoy City, Pa. Teiposgi pajieszkau Andriaus Rutkausko ir Jono Rrauluszewycziaus, paeinancziu: isz to pat daikto kaip pirmutinis. Szitie pernai gyweno Cleveland Ohio. Jeigu kas apie juos žino, arba jie pats, tegul atsiszaukia priduodami gerą antraszą ant szio wardo:

J. S. Pruselaitis,
898 Bank st., Waterbury, Conn.

Pajieszkau Simano Szilo, (angliszkai Sam Shullitz), isz Suwalkų gub., Wilkawiszkio pww., Wisztyczio parapijos Papeczkių kaimo. Jis pats, ar kas kitas, teiksis duot žinią ant adreso:

Simonas Kreczikas,
610 W. Pine st., Mahanoy City, Pa.

Pajieszkau Antano Bilos, isz Kauno gub., Raseinių paw., Jurbarko parap. Butrimonių kaimo. Jis pats, ar kas kitas, teiksis duot žinią ant adreso:

Rafolas Danielius,
Box 225, Westville, Ill.
(2-9)

Pajieszkau sawo pusbrolio, Jono Wickaus, isz Kauno gub., Panewėžio paw. Wabalnykų parap. Jąsiuliszkių kaimo. Jis pats, ar kas kitas, teiksis duot žinią ant adreso:

J. Brazdzis,
571 S. Canal st. Chicago, Ill.

Aukos ant Paryžiaus parodos.

D. Pujszis Scranton, Pa,	25
Sukolektawo Jos Skinderis:	
F. Kazlauskis, Westvill, Ill.	10
N. Bukeviczia "	25
J. Ralis "	30
T. Matlek (slovakas) "	50

Pigiai ant pardawimo murinis namas su dwiem lotais, lietuwių apgywentoje wietoje, prie pats lietuwiszkos bažnyczios. Sawinįkas iszwažiuoja į seną krajų. Atsiszaukite po nr. 880 33rd St. Chicago, Ill.
(2—2)

Ant pardawimo, pigiai namas su lrtu. Namuose talpinasi buczernė ir grosernė. Norintis gali pirkti viską sykiu arba tik namą su lotu. Atsiszaukite: Dan. Knakevicze, Box 403, Toluca, Ill.
(7—3)

Temykite.

Kas norite, kad iszsiųsti į krajų pinįgai gerai ir greitai suwaikszcziotų, siųskite juos per "Lietuvos" redakciją, o greicziausiai suwaikszczios. Už greitumą ir teisingumą kasdien apturime szimtus padėkawonių nuo lietuwių isz wisų Amerikos krasztų. Teiposgi už gerumą szifkorczių pas mus iszpirktų, nes mes laikome geriausias linijas, ant kurių į 8 dienas perwažiuoja per marias; o prėkės mus pigesnės kaip kitų. Kas norite laimingai perwažiuoti per marias, pirkite szifkortes "Lietuvos" redakcijoj. Prisiųsdami pinįgus ant szifkorczių ar ant iszsiuntimo į krajų, wisada adresuokite teip:

A. Olszewskis,
Sub Station No, 60, Chicago, Ill.

PRZESZŁO 25 LAT używają wszystkie narody świata na
REUMATYZM,
NEURALGIĘ i podobne choroby, wyrabiany na podstawie ścisłych
NIEMIECKICH PRAW MEDYCZNYCH,
sławny Dr. RICHTERA
„KOTWICZNY"
PAIN EXPELLER.
NIE MA NIC LEPSZEGO! Prawdziwy tylko ma „KOTWICE" za markę ochronną
F. Ad. Richter & Co., 215 Pearl St., New York.
31 MEDALI ZŁOTYCH i innych
13 filii. Własne fabryki szkła.
25 ct. i 50 ct. Uznane za i polecane:
najsławniejsi lekarze, właściciele składów aptecznych, duchowni i inne znakomite osoby.
Sprzedaży u F. A. Richtera & Co. N. Y
DRA RICHTERA
KOTWICZNY STOMAKAL najlepszym środkiem na kolki niestrawność, choroby żołądka.

"Vienybe Lietuvniku"

iszeina kas sereda jau 13-tas metas, Plymouth, Pa., ir pranesza svarbiauses ir teisingiauses žines isz Lietuvos ir visos pasaulės, talpina puikias apysakas bei kitus naudingus apsiszvietimui rasztus. **"Vienybė"** ant metų kasztuoja **$2,00** o ant pusės **$1.** Pinigai turi but apmokami isz kalno. Laiszkus ir pinįgus reikia siųsti ant tokio adreso:

J. J. PAUSZ Γ IS,
Plymouth, Pa.

F. P. Bradchulis
Adwokatas ir Notary Public.
Wienintelis lietuwys adwokatas, baigęs mokslą jurisprudencijos czion Amerikoj, Lake Forest universitete. Weda prowas kriminaliszkas ir ciwiliszkas. Atjieszko užsenėjusias prowas, iszdirba wisokius dokumentus ir duoda rodą wisokiuose reikaluose. Lietuwiai isz kitų miestų gal rodą pasiekti per gromatas. Turintiejie reikalą teisiszaukia tuojaus.
3259 S. Halsted st., Chicago, Ill.
Telephone Yards 772.

NAUJIENOS,

kurios daugeli pradžiugins ir palinksmins.

Kaip mums gerai žinoma, žmonija—isz paychiszko, intelektualiszko ir net ekonomiszko atžwilgio— dalinasi in 2 klasas: wiena yra sweika, druta, puiki, wisados linksmi, pasidekawojant tam, wisur turi geras pasekmes ir pasiwedima wisokioje wertelgystoje; antroji yra ligusta, silpna, nuliudus, sunykus, melancholiszka, nedrasi ir tankiai wisiszkai negabi prie darbo ir netinkanti szeingyniszkame gywenime.

In szia pastaraja klasa priguli wisi tie, kurie sawo jaunystoje, daugumas gal wisai isznetycziu, atsidave nalkinancziam žmogaus kuna ir dwasia darbui — onanizmui arba patpollucijai, ir sawo welesniuose metuose perdaug dawe wale sawo lytiszkiems pageidimams; teipogi ir tie, kurie isz priežastles neužtektino ir blogo maisto, persidirbimo, per didy alkoholiszku gerymu wartojima, arba kurie per susidejima su neswelkoms moterems prašude sawo linksmybes ir sweikata.

Szitokie žmoniu sukydimai galiaus priwerczia juos per wisa ju gywenima kenteti baisiausias tu ydu pasekmes kaip we: szirdies drebejima, spazmodiszkus galwos skaudejimus, apetito netekima, žarnu ir pilwo kafara, nugaros ir kryžiaus skaudejima, nerwiszkuma, dispepsija, widuriu užkietejima, seklos begima sujungmej su nemoraliszkais sapnais, inkstu liga, reumatizma, dusnima, negale, szkorbuta, skaudanczius ant kuno ir lytiszku daliu spuogus, gonoreja, szankeri, sifili etc.

Bet dabar tegul niekas nenusimina: szio miesto daktarai iszrado naujus walstus, su kuriu pagelba gali greitai, radikaliszkai ir wisiszkai isz tu ligu isaigydyti; kankinamiejie atgaus sawo sweikata, stipruma, drutybe ir dalila iszweizda, gabuma wisokiame darbe ir užsiemime.

Prisiusk 25c. markemis ir mes pasiusime tamstai pamegituti musu giduoles per wiena isztisa sanwaite. Visi, kurie jieszkote pagelbos, kreipkites ar per laiszkus ar ypatiszkai pas daktarus in **The State Medical Dispensary**
76 E. Madison st. CHICAGO, ILL.
Offisas atidarytas nuo 8 am. iki 8 pm.
Nedelioms nuo 10 am. iki 12 am.

J. NAUJOKAS,

256 Wythe ave., Brooklyn, NY.
AGENTAS

Lietuw. laik asaeziu ir prekejas knygu: lietuviszku, maskoliszku, moksliszku ir wisokiu kaip ve: gramatiku, žodynu ir tt. Ant atsakymo, gromatos prisiusk už 2c. marką.

Knygos.

Apraszymas; tikros teisybės ir stebuklingi Diewo galybės apsireiszkimai	80c
Apie popiežius, wyskupus ir kitus Dievo tarnus ir jų gerus darbus	50c
Knyga apie sutwerimą Dangaus, žemės ir kitų dangiszkų swietų bei apie pabaigą swieto	75c
Jieszkojimas peklos	$2.00

Galima gauti pas:

J. Daugmatis,
73 Grand street, BROOKLYN, NY

PIRK TIKTAI
Kern's Grynus Czekiszkus Ruginius Miltus.

Neimk fabrikuotu, netikru. Žiurek ant kiekwienos barielkos ir maiszelio, kad butu musu gwarancija, kaip yra ant wirsz padeto paweikslelio. Klausk sawo groserniko apie mus miltus.

Chicagos filija:
105—107 West Randolph Street.

IMK MANE už **$3.98**

Gražus 14k dwigubai auksu pawilktas ir dengtais ar atdaralis lukstatais, su ausuke nustatom=s ir užsukamas, gražiai kwietkuotas, tikrai amerikoniszkais widuriais, gwarantuotas ant 20 metu, iszrodo kaip $40.00 auksinis laikrodelis. Atsiusime C.O.D. ir jei pasidabos, užmokes ant expreso agentui $3.98 ir laikrodelis tawo, jei ne, sugrąžyk atgal ant mus kaszto. Raszyk koki nori wyriska ar moteriszka. Prie kiekwieno laikrodelio duoda me DYKAI auksu lieta lenciugeli jeigu su orderiu prisiusi $3.98, ir apmokame kasztus prisiuntimo. Apsisteliuok szendien, nes ju prekes eina augsztyn. Raszyk o prisiusime 300 pusiu Katalogą parodanti tukstanczius wisokiu puikiu daigtu. ROYAL BARGAIN HOUSE, 53 Dearborn St. Chicago, Ill.

Ar Kenti Silpnybę?

Jeigu teip, tai raszyk, o asz atsiusiu tau dykai užpeczetytoje gromatoje pamokinima kaip iszsigydyti namieje ir apraszysiu kokiu budu asz iszsigydžiau nuo tokiu silpnybiu. Mano pamokinimas tikrai iszgydys susilpnejima tawo lytiszku daliu ir sulaikys naktine poliucija. Raszyk sziadien pas:

Chas Johnson,
Box 516. Hammond, Ind.

Dr. Leonard Landes,

Lietuviszkas Daktaras.
134 E. 24 Ul., New York.

Garsingas gydytojas wyriszkų ir moteriszkų ligų. Mokinosi uniwersitete New Yorke; praktikawo ligonbucziuose: Wiedniuje, Berlyne, karaliszkoje mokykloje Londone, buwo pardėtiniu mokslo Lebanon. Ballevue, Port Graduale Hospital College ir t.t.

Usztikrina Iszgydyma

wisų slaptų ir paprastų ligų, kaipo tai: plauczių, kepenų, skaudėjimą widurių, galwos, nepomletį, apalpimą, skaudulius, žaizdas, tynimą, moteriszkas ligas ir newaisingumą. Gydymui nerwiszkų ligų reikia naudot elektrikinias prietaisas.

Ligas Lytiszku Daliu

iszgydysiu į keles dienas; teipogi ligas pilwo, uždegimą žarnų, iszdžiuwimą pieno, skaudėjimą lupų, nosies, akių, ausų, nustojimą pajiegų ir tt. Iszgydymą užtikrinu kiekwiename atsitikime. Chroniszkas ligas gydau pasekmingai, ir slepemas ligas užlaikau slaptybėje.

Dr. Leonard Landes,
134 E. 24th St., Cor. Lexington Av.
Offiso walandos: nuo 9 ryto, iki 1 po piet; nuo 5 po piet iki 8 wakaro
Nedeliomis: nuo 8 iki 10½ wal. ryto; nuo 2 iki 4 val. po piet.

Roda per Gromatas Dykai.

Užpraszydami gydyklas prisiuskite $1.00

☞ Jeigu sergi, tai paraszyk kiek turi metų, kiek sweri ir apraszyk sawo ligą, o asz prisiusiu gydyklas kuriomis iszsigydysi.

HILLE'S FOTOGRAFAS,
3452 S. Halsted St.
Suima puikias Fotografijas; už tuzinę tiktai
$2.00
Ant wesėlių ir kitokiu reikalu suima Fotografijas kuopuikiausiai.

880 33rd st., Chicago, Ill.
P. K. BRUCHAS,

Užlaiko didįį Sztoraą Laikrodžių, Laikrodelių, Žiedų, Armoroželių, Konceltinų, Skrypių, Gramofonų ir t. t. Szitoboinus Žiedus pigiausę pereę. Sawo pardaro ant orderio už lamoras siunczia in Wisas Amerikos dalis

C.O.D. Wisus lamorus garantuoja. Dodami orderį adresuokit:

P. K. BRUCHAS,
880 33rd st., Chicago, Ill.

Vyrams dykai.

Kiekwienas wyras, kurs paraszys laiszka in State Medical Institute, Key 854. Elektron Building, Fort Wayne, Ind., aplaikys dykai prabos pakuti garsingu Naminiu Gyduoliu, iszgydžiusiu tukstancziu vyru, kurie per ligus metus kentejo lytiszku daliu silpnumais, paeinancziais nuo jaunystes iszdykimo, pražudymu pajiegos ir atminties, silpnumu nugaros, sumenkejimu ir suwytimu lyties daliu. Rasyk sziądien.

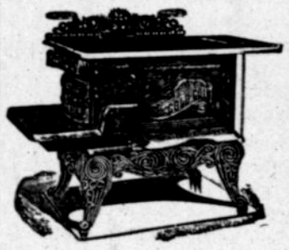

Žingeidus swietui dalykas.

Tikrai wienatinė gydykla ant užleidinimo plauku ant praplikusiu galvu, teipgi į trumpa laika sulaiko plauku slinkimą, už ką gwarantuoju. Prof. Brundza suteikia pulkius, szvelnius ir tankius plaukus, ką liudyja daugumas prisiųstų padėkawonių per laiszkus ir laikraszczius. Pagelba yra wisiems, tik atsiszaukite.

OFFISAI: 145 Grand st., Brooklyn, NY
996 Broadway,

Norėdami pasiklaust rodos per laiszkus, adresuokite: The J.M. BRUNDZA CO., Box 2361, New York. U.S.A.

Wienatinis Waterburio Lietuwiszkas Saliunas.

Užlaiko gerą alų, seniauses ir czystas ariekas ir kwepenczius cigarus. Geriause užeiga dėl szwiežiai atwažewusių Waterbury. Yra tai wienatinis czysziausias ir teisingiausės lietuwiszkas saliunas mieste Waterbury.

J. F. DANISEWICZIUS,
839 Bank, kampas S. Leonard st.
Waterbury, Conn.

Ar Tawo peczius reikalauja pataisymo?

Jeiga teip, tai pirk wisus reikalingus prie pecziaus daiktus pas

Outlet Furniture & Stove Co.,
3249 S. Morgan St.

o jie sutaisys tawo pecziu dykai. Teipgi turime didelę daugybę wisokių peczių už pigiausią prekę, pigiau kaip fabrike.

Kas prisiųs 35c.

Paczto markemis, aplaikys tuzina, kas 50c — du tuzinu, kas $1.00 — penkis tuzinus naujai pagerintos poperos gromatu raszymui, su naujais papuoszimais, apskaitymais, Paryžiaus kwietkomis ir naujos mados konwertais.

Adressas:
W. Kudarauckas,
Box 234 Lawrence, Mass.

Dr. M. P. Kossakauskis,

3315 S. MORGAN UL.
Aptiekoje J. Leszczynskio, kožna diena
nuo 10-tos iki 12-tos adynos priesz pietus.
CHICAGO. ILL.

Wisi — wyrai — pas —

Baltrukoni!!

Rasite szaltą alų, seniauses arielkas, wyną net isz Europos, o cigarus net isz Turkijos.

Atsilankykite po nr.

11 N. River Side St.,
Waterbury, Conn.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuwe tapo Apdowanota

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos už rupestingą, teisinga ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreikszti guodotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszcziaus paminėtus daigtus **Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei,** nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.

Su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

LIETUWIU DAKTARAS

MARJA DOWIATT,

Kauno gub. Szauliu pawiete

723 W. 18th Street.
Nuo 8tos iki 12tos ryto.

Telefonas: Canal 78.
Telefonuot galima isz kiekwienos aptiekos.

T. ANDRIUSZEWICZAITE

— DIRBA —

Arnotus, Karunas ir wisus bažnytinius paredus,

— Teipogi —

Draugystems: Weliawas, Szarpas, Kukardas ir t.t.

Mokinausi to darbo Warszawoj. dirbau jį kelis metus Lietuwoj ir treti metai kaip Amerikoje. Wisa darba gerai pažystu. Lietuwiszki kunigai ir lietuwiszkos draugystes reikalaudami draugystems ar bažnytiniu iszdirbimu, raszykite pas mane klausdami prekiu, o persitikrinsite kad mano prekes yra pigesnes ir darbas gerasnis kaip lenku, asz sawo iszdirbimus gwarantuoju.

Su Guodone,
T. Andriuszewiczaite, 115 W. Division St., Chicago, Ill.

LAIMINGUOSE NAMUOSE WISADA YRA MUZIKA.

$500 Pijanas ir $250 Wargonai negali mus wirszyti; da maziau jie gali grajyti nora klewiszius turedami. **Home Music Box** užims abelju wieta, o preke jo, ir biedniausiam prieinama. Su juom kiekwienas gali grajyti geral kad ir sunkiausius szokius. Muzika yra pritaisyta ant woieliu pilninems, ne popierinems, spilkelems, aleks nenupliesz. Iszduoda garsius ir saldžius tonus kaip wargonai. Grajyja szimyniszkus himnus, walcius, polkas, kadrilius ir tt. ir linksmina senus, sergancziu ir nuliudusius. Iszdainuoja naujauses swietiszkas dainas. Geriause waiku suramintinej zobowa. Galima ant jo grajyti ant wirsz 1,000 melodiju. Yra tai dywinas instrumentas. Gaisuame 866 pirkeju tukstancziu padekawoniu, kurie sako, kad rado daugiau negu tikejosi. Tai ne zabowa, bet teip pigi kaip zabowa. Sweria 16 swaru **Tiktai $6.00,** grąžinęs pinigus. Gawe $2.00, prisiusime tau per expresa. Agentai greita jas iszparduoda ir daro didelius pinigus. Atiusk už 2c. marke, o gausi kataliogus.

Standard Mfg. Co., 45 Vesey St., New York; P.O. Box 2883, Dept. 62.

Diemanto Elektros Kryžius.

Wadinamas teipgi Volta Kryžium, keleta metu atgal tapo iszrastas Austrijoje. ir pasidekawojant sawo naudai Kryžius tas weik prasiplatino Wokietijoj, Francuzijoj, Skandinavijoj ir kitose Europos szalyse, ir szendieu yra labiausiai pageidaujamas kaipo galingas waistas nuo Reumatizmo ir daugelio kitu kuno negaliu.

Elektros Diemanto Kryžius gydo Reumatizma teip muskulu kaip ir sunariu, Neuralgija ir kitus kuno skaudejimus, Nerwiszkuma, Nerwu nusilpnejima, Silpnuma, Prastota Nerwu Gywuma, Nerwu Nupuolima, Nemiga, Abejotinguma, Dwasios Mupuolima, Hysterija, Paralyžiu, Sustengima, Drebuly, Neuralgija, Apopleksija, Muomara, Szw. Wito Szoki Szirdies Plakima, Galwos skaudejima ir wisus Nerwiszko Systemo sugedimus.

Weikme jo apsireiszkia pati per sawe begyje keletos dienu, bet kartais užtrunka keles dienas.

Kryžiu reikia nesznit diena ir nakty, pakabinta ant szilkinio szuriuliuko ant kaklo, augszcziau szirdines indarbos Melynoji puse turi bat in apaczia apwersta. Priesz naudojima ir wiena syki ant dienos po to indek Kryžiu in truputi drungna geriausio uksuso skystima ir laikyk per keleta minucziu. Waikama, žiurint pagal amžiu, uksusa reik su wandeniu atskiesti. Preke to Kryžiaus yra Wienas doleris, ir gwarantuojame, kad jis suteiks takia pat nauda kaip ad geriausiejie elektriszki diržai, kasztuojanti penkiolika ir dwidesimts sykiu daugiau. Kožnas szeimynos sanarys, kas turi po to Elektriszko Kryžiaus, kurs yra geriausiu reikalu, priesziai wisokias kuno negales ir skausmus. Prisiusk wiena doleri per expresa, ar money orderi arba registruotoj gromatoj, o mes iamstai sawas kasztais pasiuelm wiena Elektriszka Diemanto Kryžiu, arba 6 už $5.00. Gaunamos tuzstancziais rekomendacijos nuo ypatu, kurios su pagelba szio Stebuklingo Kryžiaus iszsigyde. Yra užtektina del parodymo jo magiszkos galybes. Šitai pora tokiu rekomendacilu:

Asz szirdingai welyju wartot Diemanto Elektros Kryžiu nuo wisokiu moteriszku ligu.
Mrs ELVINE JENSEN, Koosharem, Utah.

Mano motere liga laika turejo astmą ir nerwu silpnuma, bet po keturiu nedeliu wartojimo Diemanto Elektros Kryžiaus tapo wisuszkai sweika.—NIELS GUNDESEN, Jasper, Minn.

The Diamond Electric Cross Co., 306 Milwaukee ave., CHICAGO.

Lietuwiszka Aptieka,

257 Hanover St., Boston, Mass

Pilna wisokiu aptiekoriszku taworų czionykszcziu ir užrubežiniu.

Aptiekoje wisada galima rast DAKTARA, kurs duoda ligoniams rodas dykai.

Aptiekoje galima susikalbėt: lenkiszkai, ruskai, lietuwiszkai ir daugelyj kitokiu kalbų.

257 TEMYK GELTONA PARWA MUS APTIEKOS 257

J. LESZCZYNSKIO

Lenkiszkai - Lietuwiszka

APTIEKA

3315 S. Morgan St., Chicago, Ill.

Turi geriauses gydyklas nuo wisokių ligų: užlaiko wisokes Europines žoleles, Bobro mėsa, ruskas gywas dieles ir tt. Atsiszaukusiems per laiszkus ir apraszantiems sawo ligas, duoda rodas ir prisiunczia gydyklas per pacztą arba per expresą.

Aptiekoje wisada randasi keli daktarai, teipogi per telefona gali pasaukti daktara kas tik koki nori.

Dr. M. P. Kossakauskas wisada aptiekoje.

Tel. Yards 709.

NERVITA Sugrąžina nužudyta wyru stipruma ir drasuma.

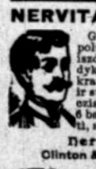

Gydo impotencija, stabdo naktinia polucija ir wisas ligas ingautas per iszdykuma ar neatsargumo. Szita gydykla sudrutina nerwas ir daugina krauja; priduoda weidui raudonuma ir sugrąžina žmogui jaunystia. Siunciame pacztu už 50c bazeli, už $2.50 6 bazelius ir gwarantuojame iszgydyti, arba pinigus sugrąžinti.

Nervita Medical Co.,
Clinton & Jakson Sts., Chicago.

☞ Gaunama yra ir Aptiekoje Clark ir Van-Buren Sts., Chicago.

A. Sukurskis & Co.

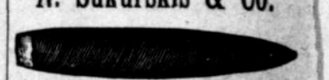

Lietuviszkas

CIGARU FABRIKAS

Dirba Cigarus isz tikro Havanos tabako. Biznieriams dasiunczia į visus Amerikos krasztus už pigiausią prekę. Užlaiko geriausią tabaką ant papierosų, importuotą isz Maskolijos ir Turkijos.

Fabrikas: **1125 N. Maplewood ave.**
Ofisas ir Krautuve: **924 33rd str.**
(po „Lietuvos" Redakcija) **CHICAGO.**

Geo. M. Glaser, M. D.

Medicinos Daktaras.

Gydo wisokes ligas, turi geriausę praktika ligose moterių, waikų ir chroniszkose ligose.

867 32nd St., Chicago

OFISO WALANDOS:
Iki 9 ryto, nuo 2—2 po pietu ir po 6 wak
Telelonas Yards 885.

Teipogi priima ligonius ofise po nr.
2876 Archer Av., kerte Bonfiel
nuo 10— 1 ryto
Telefonas Canal 229